

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Plzeň 2012

Petr Maršán

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ SPRÁVY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VZNIK a ZÁNİK OBCE

Předkládá: Petr Maršán

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Plzeň 2012

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Petr Maršán
Studijní program: B6804 Právní specializace
Studijní obor: Veřejná správa
Název tématu: Vznik a zánik obce

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Vymezení názvu obce v České republice
3. Obce v ČR – současnost
4. Vznik nové obce v České republice
5. Zánik obce v České republice
6. Pohled do minulosti na vznik a zánik obcí na našem území
7. Pohled do sousedních států
8. Závěr

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: cca 40 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná
Seznam odborné literatury: viz zvláštní seznam

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.
Katedra veřejné správy
Datum zadání bakalářské práce: 15. února 2012
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. června 2012

L.S.

doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 28. června 2012

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Vznik a zánik obce“ zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni 28. června 2012

.....

Petr Maršán

Poděkování

Na začátku bakalářské práce mi dovoluje poděkovat vedoucímu práce, panu JUDr. Tomáši Loudovi, CSc., za jeho vedení, odbornou pomoc, konzultace a poskytnutí odborných materiálů při zpracovávání tématu „Vznik a zánik obce“.

OBSAH

1. Úvod	3
2. Vymezení názvu obce v České republice	4
2.1. Co to je obec	4
2.2. Prvky obce	5
2.3. Zákonná úprava obcí v ČR	6
3. Obce v ČR – současnost	7
3.1. Počet obcí v České republice	7
3.2. Typy obcí	7 - 9
3.3. Poslední vznik obce v České republice	9 - 13
4. Vznik nové obce v České republice	13
4.1. Vznik nové obce	13 - 19
4.2. Hlavní město Praha	19 - 20
4.3. Principy, podmínky, důvody	20 - 21
4.4. Překážky, rizika při vzniku nové obce	22 - 23
4.5. Výhody vzniku nové obce	23
4.6. Příklad vzniku nové obce sloučením	23 - 25
4.7. Vznik nové obce zrušením vojenského újezdu	25 - 28
5. Zánik obce v České republice	28
5.1. Postup při zániku obce v ČR	28 - 29
5.2. Důvody zániku obcí	29
5.3. Překážky, rizika, výhody zániku obce	30
5.4. Příklad zániku obce v ČR	31
5.5. Obec Prameny – zvláštnost existence obce v ČR	31 - 33

6. Pohled do minulosti na vznik a zánik obcí na našem území	33
6.1. Vznik obcí při vzniku České republiky dne 1.1.1993	33 - 34
6.2. Obce v roce 1989 – zlomový rok našich dějin	34 - 35
6.3. Obce na našem území před rokem 1918	36 - 37
6.4. Obce v Československu v období 1918 – 1939	37 - 38
6.5. Obce na našem území v době 2. světové války	38
6.6. Období let 1945 – 1989	38 - 39
7. Pohled do sousedních států	40
7.1. Obce na Slovensku	40
7.2. Obce v Rakousku	40 - 41
7.3. Obce v Polsku	41
7.4. Obce v SRN	41 - 42
8. Závěr	43
9. Resumé	44
10. Literatura	45 - 46

1. Úvod

Pro téma bakalářské práce jsem si vybral „Vznik a zánik obce“. Ve své práci se zaměřím nejprve na význam slova obec, následně se budu věnovat vzniku obce v současnosti, poté zániku obce v současnosti, nahlédnu do minulosti obcí na našem území a rovněž popíši obecní zřízení sousedních států naší země. Zdůvodním, proč vlastně obce vznikají, co je jejich smyslem a z jaké legislativy vše vyplývá. Při vzniku obce se zaměřím na současnost, budu rozebírat, jaké podmínky je třeba splnit, jaké zákony musí být dodrženy a jak vznik obce probíhá v praxi. Uvedu příklady vzniku obce v poslední době v České republice. V současné chvíli je také aktuální vznik nových obcí zrušením vojenských újezdů. I v tomto bodě popíši konkrétní příklady z praxe.

Ve druhé části bakalářské práce se zaměřím na zánik obce. Rozeberu, proč obce zanikají, jakým způsobem, co je potřeba splnit a jaká je k tomu potřeba legislativa. Uvedu, jak v současné době obec zaniká a jak vše probíhá v praxi. Rovněž uvedu příklad konkrétní obce, která v poslední době v České republice zanikla.

V poslední části své práce nahlédnu do minulosti a historie, popíši, jak vlastně obce vznikaly na našem území před vznikem samostatné České republiky.

V závěru bakalářské práce vyhodnotím a zanalyzuji své poznatky, které jsem při získání informací a podkladů načerpal. Musel jsem při zpracování své práce prostudovat mnoho platných i neplatných právních předpisů. Rovněž jsem musel prostudovat hodně literatury zabývající se problematikou vzniku a zániku obce. Rovněž jsem oslovil některé úřady a jejich pracovníky, kteří mi poskytli zásadní informace o vzniku jejich obce, které se opíraly o praktické skutečnosti jednotlivých řízení vzniku obcí.

2. Vymezení názvu obce v České republice

2.1. Co to je obec

Hned na začátku své práce, jsem si položil otázku, co vlastně znamená slovo obec. Co je v tomto slově vlastně ukryto a odkud pochází? Z odborné literatury jsem zjistil, že obec má na našem území České republiky dlouhou tradici. Dále jsem našel, že slovo obec je odvozené od slova „polis“. Polis znamená město, obec nebo městský stát. Slovo polis představuje typ starověkého řeckého městského státu, který se vyvinul v archaickém období.¹ Jedná se o předchůdce moderního města či státu. V Řecku se zformovala tradiční forma organizace starověké řecké společnosti – polis (městský stát). Původně byla polis neboli obec pravděpodobně zemědělským sídlištěm. Později vedl rozvoj obchodu a řemesel ke vzniku různých forem polis. Z právního hlediska tvořili členové obce pospolitost, která si své vnitřní záležitosti upravovala podle vlastních zákonů. Hlavním principem, na kterém byla budována, bylo soukromé vlastnictví pozemků a půdy jejími členy, kteří představovali původní obyvatelé polis, což je odlišovalo od usedlých cizinců (metoikos) a otroků. Polis nezahrnovala pouze samotné město, nýbrž i zázemí města (chóra) a obyvatelé tohoto zázemí byli taktéž rovnoprávními členy polis. Velké polis s vlastním rozlehlým územím, jako Athény nebo Sparta, byly spíše výjimkami. Zpravidla každá polis měla hrad (akropolis) a agoru – náměstí, jenž sloužilo jako hospodářské a politické centrum obce. Rozvinutější polis se vyznačovaly silnou sociální diferenciací, přičemž společnost byla tvořena následujícími skupinami svobodných obyvatel: velkostatkáři, rolníci, řemeslníci, obchodníci a nádeníci. Každá polis, pokud nebyla příliš malá, si střežila svoji autonomii a nebyla ochotná se jí dobrovolně vzdát.²

Podle mého názoru jsou výše uvedené skutečnosti velmi důležité, neboť se postupem času postupně vyvíjela sídla, která po vzoru polis měla své území, obyvatelstvo, mocenský orgán a vlastní majetek. Obce si své záležitosti samostatně spravovali a střežili svou autonomii. Tak je tomu i dnes v naší zemi.

¹ Archaická doba následovala po skončení temného období někdy na přelomu 8. a 9. století př. n. l. a v mnoha směrech položila základy pozdějšího klasického Řecka. Za události, symbolizující počátek této epochy, je pokládáno konání prvních olympijských her v roce 776 př. n. l. a rovněž vznik homérských eposů Ilias a Odyssea v 8. století př. n. l.

² Čerpáno z učebnice Státověda 2. rozšířené vydání, Karel Klíma a kolektiv, 2011, vydavatelství Aleš Čeněk s.r.o., dále čerpáno z internetových stránek Wikipedie

2.2. Prvky obce

Na území dnešní České republiky je obec základním samosprávným společenstvím fyzických osob. Svobodná obec je základem svobodného státu, což bylo vymezeno již v prozatímním obecním zřízení z roku 1849.³ Obec je v tomto duchu v evropských poměrech již tradičně považována za základní samosprávné společenství fyzických osob. Podstata obce jako subjektu místní samosprávy spočívá ve vzájemném propojení čtyř prvků:

1. územní prvek obce - každá obec má vlastní území, na němž je dána její samosprávná působnost

2. osobní prvek obce - každá obec představuje společenství fyzických osob vystupující jak v pozici tvůrců, tak i adresátů místní veřejné správy, tedy občanů obce

3. mocenský prvek obce - každá obec je vybavena pravomocí k tvorbě a výkonu vlastních veřejno-mocenských aktů

4. ekonomický prvek obce - každá obec je vybavena jistou mírou ekonomické autonomie, disponuje vlastním majetkem a finančními zdroji a samostatně hospodaří.⁴

Jak je výše uvedeno, aby mohla tedy obec existovat a řádně fungovat, musí být splněny uvedené podmínky v podobě vyjmenovaných čtyř prvků. Otázkou je, zda je možné, jestli by mohla obec existovat, když bude jeden nebo více prvků absentovat. Jak jsem se z prostudovaných materiálů dozvěděl, je možné, aby v obci absentoval prvek osobní, prvek mocenský (příkladem je v ČR obec Prameny v okrese Cheb) a jsem přesvědčen, že může absentovat i prvek ekonomický (opět příklad obec Prameny). Obec fakticky existuje, ale její funkce je skoro nulová. To jsou pouze ale výjimečné a ojedinělé případy.

V současné době v České republice všechny obce splňují podmínky propojení všech čtyř prvků.

³ Prozatímní obecní zákon č. 170 ř.z., ze dne 17.3.1849

⁴ Literatura Obce 2008-2009, Ing. Ilona Borlová, Praha 2008; dále čerpáno z učebnice Státověda 2. rozšířené vydání, Karel Klíma a kolektiv, 2011, vydavatelství Aleš Čeněk s.r.o.

2.3. Zákonná úprava obcí v ČR

Zákonná úprava obcí v České republice, tedy základy právního postavení obcí, tzv. komunální právo, nalezneme v právních předpisech nejvyšší právní síly, v Ústavě ČR⁵ a Listině základních práv a svobod.⁶ V Ústavě ČR je výslovně uvedeno, že se zaručuje samospráva územních samosprávných celků, což je vymezeno v hlavě sedmé Ústavy ČR pod názvem Územní samospráva. V článku 99 Ústavy ČR je uvedeno: citace: „Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.“ V článku 100 Ústavy ČR je v odst. 1 uvedeno: citace: „Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu.“ V článku 101 Ústavy ČR je v odst. 3 uvedeno: citace: „Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.“

Základním zákonem obecního zřízení je zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.⁷ Tento zákon nabyl účinnosti dne 12.11.2000, kdy jím bylo stanoveno, že jsou obcí všechny základní územní samosprávné celky, které byly obcí ke dni 12.11.2000, dále obce nově vzniklé sloučením obcí, či oddělením části obce stanoveným způsobem v zákoně o obcích, případně obce nově vzniklé namísto vojenského újezdu. Musím se zmínit o zákoně č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze⁸, protože se jedná o zvláštní zákonnou úpravu katastrálního území obce Prahy. O této zákonné úpravě se ve své práci budu věnovat následně v kapitole 4.

Výše uvedená zákonná ustanovení jsou těmi nejzákladnějšími právními dokumenty, které souvisí se vznikem a zánikem obcí v ČR. Samozřejmě na uvedené právní dokumenty navazují další zákony, které uvedu podrobněji v další části své práce.

5 Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

6 Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

7 Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

8 Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

3. Obce v ČR – současnost

3.1. Počet obcí v České republice

Ze statistik Českého statistického úřadu jsem zjistil, že k uvedenému datu, které bylo spojeno s volbami do zastupitelstev krajů v roce 2000, bylo evidováno v ČR 6 258 obcí. Tento údaj byl potvrzen ČSÚ při sčítání lidu v ČR ke dni 1.3.2001. Z uvedených informací vyplývá, že při nabytí účinnosti zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, existovalo v České republice celkem 6 258 obcí, které se staly základními územními samosprávnými celky. V průběhu doby od 1.3.2001 do 1.1.2012 došlo k nepatrným změnám vzniku a zániku obcí v České republice. V roce 2011 došlo po 10-ti letech k novému sčítání lidu, domů a bytů v ČR. Z údajů Českého statistického úřadu jsem zjistil, že k 26.3.2011 byl celkový počet obcí v ČR 6251.⁹

Tabulka přehledu počtu obcí na našem území od 1.3.1961 podle údajů ČSÚ¹⁰

Datum sčítání	1.3.1961	1.12.1970	1.11.1980	3.3.1991	1.3.2001	26.3.2011
Počet obcí	8 726	7 511	4 778	5 768	6 258	6 251

* čerpáno z údajů Českého statistického úřadu

3.2. Typy obcí

Krátce se chci zmínit o typech obcí na našem území. V současné době jsou obce rozděleny do čtyř kategorií.¹¹

- I. Kategorie – obce (vesnické obce, běžné obce a neměstské obce)
- II. Kategorie – městyse
- III. Kategorie – města
- IV. Kategorie – statutární města

⁹ Čerpáno ze stránek Českého statistického úřadu, www.csu.cz

¹⁰ Zdroj www.csu.cz

¹¹ Právní postavení obcí a krajů, základy komunálního práva, Martin Kopecký, Praha 2010

Údaje podle velikostních skupin obcí k 26.3.2011 celkem	6 251
v tom obce do 199 obyvatel	1 482
200 až 499	2 021
500 až 999	1 346
1 000 až 1 999	731
2 000 až 4 999	397
5 000 až 9 999	142
10 000 až 19 999	69
20 000 až 49 999	42
50 000 až 99 999	15
100 000 a více	6

12

Kategorii I., ve které jsou zařazeny zpravidla menší obce tvořené jednou nebo více vesnicemi a přilehlým územím, nazýváme prostě obcemi.

Do kategorie II., ve které jsou zařazeny městyse (městečko nebo městec), jsou zařazeny takové útvary, které mají historický titul. Tento titul souvisel s právem pořádat týdenní a dobytčí trhy. Asi v roce 1950 se u nás přestal používat, ale se vznikem samostatné České republiky byl opět obnoven. Některé obce se ke statutu městyse vracejí. Aby mohla být obec městysem, musí o to požádat předsedu Poslanecké sněmovny. Ten po vyjádření vlády stanoví a zároveň určí den, od kterého se obec stane městysem. Toto oprávnění mají obce, které byly městysem před 17.5.1954.

Ke kategorii III., ve které jsou začleněna města, patří všechny obce (základní územní samosprávné celky), které byly městem k 12.11.2000 (to nabyl účinnosti zákon č. 128/2000 Sb., o obcích). Ostatní obce se mohou stát městem, pokud budou splňovat podmínku 3 000 svých obyvatel trvale bydlících na svém území. Počtem 3 000 obyvatel však nevzniká obci nárok na to, aby byla městem. Taková obec o titul města musí požádat předsedu Poslanecké sněmovny. Ten titul města udělí po vyjádření souhlasného stanoviska vlády. Naopak města, kterým při své existenci klesne počet obyvatel pod hranici 3 000, titul města neztrácejí, zůstávají dál městem. Neumožňuje to zákon o obecním zřízení.¹³ Obce v ČR, které mají titul města a mají méně než 3000 obyvatel, také pramení z historického postavení obce. V ČR je několik rarit, kdy obec má statut města, ale její funkce a počet obyvatel to nesplňuje. Příkladem je Rabštejn nad Střelou (město v Plzeňském kraji), které je jedno z nejmenších

12 Zdroj dat z www.csu.cz, Českého statistického úřadu

13 Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů; Literatura Obce 2008-2009, Ing. Ilona Borlová, Praha 2008

měst ve střední Evropě. Přesto má z historie udělen statut města.

Ke kategorii IV., patří statutární města, kterým to přiznává zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně v § 4 jmenovaného zákona jsou statutární města uvedena. V současné době je v České republice celkem 24 statutárních měst. Jedná se o statutární města, která jsou velká buď svou rozlohou nebo počtem obyvatel. Statutární města jsou rozdělena na městské části a obvody s vlastními samosprávnými orgány. Do statutárních měst v ČR řadíme i Prahu, která má zvláštní postavení. Praha je vlastně hlavním městem ČR, je statutárním městem, je krajským městem a je i obcí. Na Prahu se nevztahuje zákon č. 128/2000 S., o obcích. Byl pro ni vytvořen zvláštní samostatný zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.¹⁴

Výše popisované rozčlenění obcí do jednotlivých kategorií v České republice jsem do své práce úmyslně zařadil a stručně popsal, protože jsem přesvědčen, že kategorie obcí úzce souvisí se vznikem a zánikem obce jako takové. Příkladem je poslední vzniklá obec Libhošť v okrese Nový Jičín, v Moravskoslezském kraji.

3.3. Poslední vznik obce v České republice – Libhošť

Poslední vznik obce v České republice se uskutečnil 1.1.2011.¹⁵ V tento den vznikla samostatná obec Libhošť v okrese Nový Jičín, v Moravskoslezském kraji. Obec Libhošť vznikla obnovením po 40 letech. Od 70-tých let 20. století byla součástí města Nový Jičín. V současné době, od 1.1.2011 je Libhošť samostatnou obcí, která na svém katastrálním území samostatně hospodaří a rozhoduje si o svých záležitostech. Její počet obyvatel k 1.1.2011 byl 1680.¹⁶ Z těchto informací je zřejmé, že obec Libhošť, aby mohla vzniknout, splnila dvě nejzákladnější podmínky pro samostatnou existenci. První podmínkou pro vznik je katastrální územní obce a druhou podmínkou je počet obyvatel nejméně v počtu 1000 lidí. Libhošť tyto podmínky splňovala, proto se rozhodla osamostatnit. Mezníkem pro osamostatnění Libhoště se stalo také to, že když byla součástí Nového Jičína, její katastrální hranice sousedily s katastrálními hranicemi obce Šenov. Obec Šenov do roku 1994 byla také součástí Nového Jičína, tedy i katastrálním územím. Jakmile se obec Šenov stala samostatnou obcí, katastrální území obce Libhošť již nenavazovalo na hranice katastrálního území Nového Jičína a Libhošť se stala tzv. exklávou. Vzniklý stav byl pro Libhošť tak zásadní,

¹⁴ Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ Převzato ze stránek Ministerstva vnitra ČR, www.mvcr.cz

¹⁶ Zdroj wikipedia.cz

kdy přinášel do běžného života jejich obyvatel řadu trápení a překážek, že se obyvatelé Libhoště rozhodli pro samostatnost obce. Dne 2.7.2009 vznikl v Libhošti přípravný výbor, který měl 5 členů. Přípravný výbor musel splňovat podmínky dané zákonem o obcích.¹⁷ Na ustavující schůzi téhož dne si členové přípravného výboru zvolili předsedu a zmocněnce. V září 2009 přípravný výbor vydal v Libhošti Informační brožuru obyvatel obce Libhošť,¹⁸ ve které detailně informoval o krocích, jak se osamostatnit. Nejprve museli členové přípravného výboru pomocí petice získat dostatečný počet hlasů místních obyvatel, aby vůbec mohlo být přistoupeno k návrhu místního referenda o oddělení části Libhoště od obce Nový Jičín. Zákon č. 22/2004 Sb., o referendu, stanoví podmínku, že před návrhem o konání místního referenda, musí být peticí získáno alespoň 30 % podpisů oprávněných voličů v té části, která se chce oddělit, u obce s počtem obyvatel nižším než 3 000.¹⁹ Členové přípravného výboru získali při podpisové akci v říjnu 2009 dostatečný počet hlasů, aby v Libhošti proběhlo místní referendum o oddělení od Nového Jičína. Přípravný výbor následně podal návrh na konání místního referenda MěÚ Nový Jičín. Při prvním zasedání zastupitelstva MěÚ Nový Jičín, které se konalo 17.12.2009, museli zastupitelé návrh přijmout a odhlasovat konání referenda v Libhošti. V návrhu byl termín konání místního referenda stanoven na květen 2010, ale posléze byl z důvodu obav, že by se nestihl podat návrh na vznik nové obce do 30.6.2010, termín konání referenda určen na 11.4.2010. Obyvatelé Libhoště museli splnit další podmínku stanovenou zákonem, kdy museli v místním referendu vyjádřit souhlasné stanovisko pro vznik nové obce. Následně musel přípravný výbor podle zákona o referendu, uspořádat, připravit a provést místní referendum o odtržení obce Libhošť od Nového Jičína. Přípravný výbor vše zvládl na výbornou a proto se mohlo dne 11.4.2010 v Libhošti konat místní referendum. Hlasovalo v něm pro osamostatnění, tedy odtržení od Nového Jičína, celkem 59,43 % právoplatných voličů obce Libhošť. Byla splněna další podmínka pro vznik nové obce, tedy místní referendum se souhlasným stanoviskem. Kdyby oprávnění voliči obce Libhošť vyslovili v referendu nesouhlas, tedy počet hlasů pro oddělení, by byl pod 50 %, nemohla by vzniknout samostatná obec Libhošť a nadále by zůstala součástí Nového Jičína. Místní referendum se konalo v dostatečném předstihu před 1.1.2011, kdy byl naplánován vznik nové obce Libhošť neboť podle zákona před vznikem nové obce, tato musí splnit další důležité skutečnosti a podmínky, které jí stanoví zákon.²⁰ Rovněž také existuje možnost, že mohl být napaden výsledek hlasování v místním referendu.

17 Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

18 Informační brožura obyvatel obce Libhošť z roku 2009, archiv Libhošťského zpravodaje

19 Čerpáno ze zákona č. 22/2004 Sb., o referendu

20 Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o referendu stanoví, že kdokoliv může podat návrh na neplatnost hlasování v místním referendu. Pokud by někdo takový návrh podal, musel by příslušný správní soud rozhodnout o platnosti nebo neplatnosti hlasování místního referenda. Celý proces by se tím zkomplikoval a časově protáhl. S tímto vším se musí dopředu počítat a je potřeba řádně načasovat podle zákonných lhůt i tu možnost, že dojde k prodloužení procesu. Referendum proběhlo bez závad a nikdo nepodal návrh na neplatnost hlasování. Referendum bylo platné. Výsledek místního referenda musel být zveřejněn na úřední desce po dobu 15-ti dnů. Po kladném výsledku místního referenda o oddělení obce Libhošť, tato musela požádat Ministerstvo vnitra o souhlas s názvem své nově vznikající obce. Následně zástupci města Nový Jičín podali návrh na oddělení části Libhoště k rukám Krajského úřadu Moravskoslezského kraje v Ostravě. Dne 11.5.2010 obdržel Krajský úřad Moravskoslezského kraje v Ostravě uvedený návrh města Nový Jičín o oddělení části Libhoště ke dni 1.1.2011. Tím bylo zahájeno správní řízení o oddělení části Libhoště od města Nový Jičín. K návrhu na oddělení obce Libhošť museli obě obce mezi sebou uzavřít dohodu o rozdělení majetku. Tuto dohodu museli obce mezi sebou uzavřít až po kladném výsledku místního referenda. Obec Libhošť musela k návrhu doložit obligatorní náležitosti podle § 22 odst. 2 obecního zřízení, kterými jsou: den, měsíc a rok, ke kterému se část obce odděluje, vymezení území nově vznikající obce po oddělení části obce výčtem jejich katastrálních území včetně příslušných mapových podkladů, počet občanů obce ke dni podání návrhu na oddělení její části, jakož i počty občanů obce v jednotlivých částech, které se mají oddělit a rozdělení výnosu daní v poměru podle počtu obyvatel původní a nově vzniklé obce do doby, než bude stanoveno procento, kterým se na výnosech daní podílí nově vzniklá obec. Krajský úřad dne 10.6.2010 svým rozhodnutím v přenesené působnosti schválil návrh města Nový Jičín na oddělení její části. Krajský úřad svým rozhodnutím tak shledal, že byly pro vznik nově samostatné obce Libhošť splněny všechny zákonem stanovené podmínky. Rozhodnutí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje nabylo právní moci 29.6.2010. Obec Libhošť na oddělení obce od Nového Jičína měla podle obecního zřízení právní nárok, i kdyby s tím obec Nový Jičín nesouhlasila. Řízení o oddělení obce Libhošť po ukončeném pravomocném rozhodnutí krajského úřadu nebylo možno obnovit ani přezkoumat ve správním řízení, což je stanoveno v § 22 odst. 8 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Nový Jičín mohl podat žalobu proti rozhodnutí návrhu na oddělení části obce Libhošť ve správním soudnictví podle § 65 a násl. s.ř.s.,²¹ to ale neučinil. Krajský úřad Moravskoslezského kraje po svém pravomocném rozhodnutí o oddělení části obce Libhošť od Nového Jičína, zaslal opis pravomocného rozhodnutí Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, příslušnému

21 Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

katastrálnímu úřadu a finančnímu úřadu, nově též Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu. Libhošť stihla zákonné náležitosti na oddělení obce podle zákona v řádném termínu, tedy do 30.6.2010 (předchozího kalendářního roku před vznikem nové obce, jak stanoví § 24 obecního zřízení).

Po tom všem již občané obce Libhošť čekali na 1.1.2011, kdy právně vznikla jejich nová samostatná obec. Samotným vznikem obce nebylo však vše ukončeno. Obec Libhošť sice splňovala prvky územní, personální a majetkové, ale nespĺňovala prvek mocenský. Od vzniku nové obce Libhošť, tedy od 1.1.2011, spravoval obec stanovený úředník (tzv. správce obce) Ministerstva vnitra a to v samostatné působnosti obce. V přenesené působnosti obce nadále Libhošť spravoval Nový Jičín. Ministerstvo vnitra vypsaló v obci Libhošť komunální volby, které se uskutečnily dne 8.1.2011. Volby do zastupitelstva obce provázela vysoká účast voličů. Občané Libhoště si volili své zástupce ze čtyř kandidátních listin. Volby proběhly řádně a bez problémů. Po vyhlášení výsledků, které byly zveřejněny, si žádný občan Libhoště nepodal stížnost na neplatnost voleb. Zvolení zastupitelé obce Libhošť, kterých bylo zvoleno celkem 15 (počet zastupitelů stanovilo Ministerstvo vnitra), mohli usednout k prvnímu ustanovujícímu zasedání. Ustavující zasedání zastupitelstva proběhlo dne 1.2.2011. Zahájil ho dočasný správce obce (stanovený úředník Ministerstva vnitra), ověřil přítomnost zastupitelů, sdělil, že zasedání bylo svoláno řádně a včas a zastupitelstvo je usnášeníschopné. Následně správce obce předal řízení ustavujícího zasedání zvolenému zastupiteli. Zastupitelé složili slib a schválili program ustavujícího zasedání. Zvolili si starostu, místostarostu a členy výborů. Ustavujícím zasedáním obce a volbou vrcholných úředníků obce Libhošť, došlo k naplnění podmínky mocenského prvku obce. Od té chvíle si občané obec Libhošť v samostatné působnosti spravovali vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. Poslední krok, který bylo potřeba splnit, bylo majetkové vyrovnání mezi dosavadní obcí Nový Jičín a nově vzniklou obcí Libhošť. K majetkovému vyrovnání došlo dne 31.3.2011 podle předem stanovené dohody. O předání majetku byl obcemi pořízen písemný zápis. Na obec Libhošť také dne 1.7.2011 přešla ve všech směrech přenesená působnost, kterou za ní do té doby vykonávala obec Nový Jičín.²²

Vznik nové obce Libhošť v České republice, který byl podle mých zjištění poslední změnou, jsem do své práce zanesl úmyslně, abych názorně a pro lepší pochopení přiblížil komplikace, které vznik nové obce provází. Obec Libhošť podle mého názoru měla štěstí, že při jejím vzniku vše probíhalo bez vážných problémů, že byl dodržen zákonem stanovený

²² Čerpáno z Informační brožury obyvatel obce Libhošť a z archivu Libhošťského zpravodaje 2009, 2010 – poskytl Ing. Aleš Hána (radní Obce Libhošť)

postup, dohody mezi účastníky řízení byly standardní a hlavně se vznikem nové obce souhlasili místní občané. Podle mého názoru musel být včas a dobře rozvržen a naplánován harmonogram všech úkonů, které bylo potřeba pro vznik obce Libhošť v celém procesu splnit. Když si vezmeme, že obec Libhošť vznikla dne 1.1.2011, ale návrh na oddělení části musel být Krajskému úřadu Moravskoslezského kraje předložen do 30.6.2010, předtím muselo proběhnout místní referendum s kladným výsledkem, kdy referendum musel připravit přípravný výbor, dostáváme se do časového rozmezí délky přes jeden a půl roku. Obdivuji občany obce Libhošť, konkrétně osoby, které podstoupily tento zdlouhavý proces, že se statečně a včas vypořádaly s dodržením zákonů, zákonných lhůt a překážkami, které jim v průběhu řízení nastaly. Odměnou jim však je to, že jsou samostatní, mohou na svém území o svých záležitostech rozhodovat sami a nejsou závislí na vůli jiných.

4. Vznik nové obce v České republice

4.1. Vznik nové obce

Položil jsem si otázku, jakým způsobem může v České republice vzniknout nová obec? Po prostudování literatury a zákonů jsem zjistil, že to může proběhnout několika způsoby. V ČR může dojít ke vzniku nové obce:

- a) Sloučením obcí nebo městských částí nebo městských obvodů
- b) Připojením obcí nebo městských částí nebo městských obvodů
- c) Oddělením části obce nebo městské části nebo městského obvodu od stávající obce nebo města
- d) Změnou nebo zrušením vojenského újezdu²³

Vznik nové obce v České republice řeší obecní zřízení, tedy zákon č. 128/2000 Sb., o obcích ve znění pozdějších předpisů. V § 19 jmenovaného zákona jsou obecně stanoveny základní pravidla pro sloučení obcí nebo připojení obce. V České republice je uzemní struktura obcí v porovnání s ostatními evropskými zeměmi odlišná ve prospěch velkého počtu malých obcí. Pravděpodobně se bude muset postupně přistupovat k integraci malých obcí ve větší celky. Zákon o obcích proto nepřímo preferuje spíše sloučení obcí než jejich rozdělování. Slučování obcí má dvě formy. První formou je klasické sloučení, kdy sloučením vznikne úplně nová obec a slučované obce zanikají. Druhou formou je připojení jedné obce k druhé, kdy zaniká pouze připojovaná obec. Obce tak mají na výběr, kterou formu integrace si

²³ Literatura Obce 2008-2009, Ing. Ilona Borlová, Praha 2008 ; Zdroj zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

zvolí jako vhodnější či výhodnější a pro tu v daných podmínkách lepší, se mohou rozhodnout.

K § 19 odst. 1): Obce se mohou sloučit po vzájemné dohodě, kdy dohoda vychází z rozhodnutí zastupitelstva, popř. z výsledků následujícího místního referenda se souhlasným stanoviskem. Slučování obcí je výsledně vztahováno na sousedící obce. Nově vzniklé území nové obce tvoří po sloučení obcí souvisle navazující a propojený celek. Tato stanovená pravidla pro slučování obcí platí pro případy, kdy dochází ke sloučení obcí v rámci územního obvodu vždy jednoho a téhož kraje. Pokud by slučované obce patřily do více krajů, muselo by dojít i k územní změně příslušných krajů. Toto je možné provést pouze zákonem a hlavně by se jednalo o zásah do ústavního zákona o vyšších územních samosprávných celků.

K § 19 odst. 2): Formou územní integrace obcí slučováním, mají všechny slučované obce rovné a srovnatelné postavení. Souhlasným projevem vůle jim umožňuje dohodnout se na názvu sloučené obce. Mohou se dohodnout na názvu obce jedné z nich nebo úplně na novém názvu obce. V případě, že se dohodnou na názvu obce jedné z nich, již nepotřebují další právní a procesní úkony. Pokud si zvolí úplně nový název sloučené obce, budou potřebovat souhlasné stanovisko Ministerstva vnitra, které v novém názvu bude sledovat jen jazykovou vhodnost takového názvu obce. Pokud se slučované obce na názvu nedohodnou, oprávnění k rozhodnutí o názvu obce přísluší Ministerstvu vnitra.

K § 19 odst. 3): Integrace obcí je podle současné stávající úpravy možná formou tzv. připojení jedné obce k druhé. Rozdíl mezi sloučením a připojením obcí je ten, že při slučování dochází k zániku obou obcí, naproti tomu při připojení jedné obce k druhé, zaniká pouze připojovaná obec. Obec, ke které se připojovaná obec připojuje, nezaniká, ale ponechává si své předchozí postavení. Pouze rozšiřuje své území obce o území připojované obce. Rovněž se zvyšuje potenciál ve vyšším počtu obyvatel, ekonomického navýšení a dalších výhod. Za této situace se neřeší název obce po připojení, protože připojovaná obec zákonitě přebírá název obce, ke které se připojila. Připojovaná obec se stává částí obce a rovněž její součástí.

K § 19 odst. 4): K uzavření dohody o sloučení nebo připojení obce je možné přistoupit na základě rozhodnutí zastupitelstev dotčených obcí. Rozhodnutí zastupitelstev musí být oznámen občanům dotčených obcí, kdy ve lhůtě 30 dnů od zveřejnění, může kdokoliv podat návrh na konání místního referenda o této otázce. Pokud je tedy podán návrh na konání místního referenda, musí referendum proběhnout. Výsledek místního referenda musí být kladný, aby došlo k uzavření dohody o sloučení nebo připojení obcí. Místní referendum pro

tyto případy posiluje samosprávnou roli občanů dotčených obcí, kteří mají možnost vyjádřit odlišný nebo souhlasný názor se zastupitelstvem obcí. Ještě bych dodal, že pokud není podán návrh na konání místního referenda, má se za to, že občané dotčených obcí souhlasí se zamýšleným stavem zastupitelstev obcí. Tím poté nic nebrání k dohodě sloučení nebo připojení obcí. Předmětná rozhodnutí zastupitelstev obcí se oznamují krajskému úřadu. Toto oznámení krajskému úřadu musí časově předcházet vlastnímu uzavření dohody o sloučení nebo připojení obce.

K § 19 odst. 5): Zákon o obcích stanoví povinné obsahové náležitosti dohody o sloučení i připojení obce. Tyto náležitosti specifikují a charakterizují právní nástupnictví nové obce. Jde především o ujednání právních předpisů dotčených slučovaných obcí, které budou platné pro novou obec jako celek.

K § 19 odst. 6): Po provedené integraci obcí musí být reflektováno na právní zákonitosti stavu v postavení obcí jako právních subjektů. Zákon předepisuje povinnosti integrované obce zaslat opis dohody o předmětné integraci Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, nově Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu, příslušnému katastrálnímu úřadu a příslušnému finančnímu úřadu.

K ustanovení § 20: V tomto ustanovení jsou řešeny městské obvody nebo městské části ve statutárních městech. V § 20 odst. 1) jsou stanoveny pravidla ke změnám v území členěného statutárního města. Statutární město je členěné jako celek. Pokud má dojít ve zřízení nového městského obvodu nebo městské části, či zrušení stávajícího městského obvodu nebo městské části, obvykle zasahuje změnou do jiného stávajícího obvodu nebo části. O změnách členění statutárních měst rozhoduje zastupitelstvo daného statutárního města. Platí zde také předpoklad návrhu konání místního referenda ve lhůtě 30-ti dnů od zveřejnění rozhodnutí o změnách členění statutárního města. Opět platí kladný souhlasný výsledek v místním referendu. V § 20 odst. 2) zákon o obcích volí označení jako organizační jednotku města pro postavení městských obvodů či městských částí členěných statutárních měst. Organizační jednotkou města se pak rozumí složka bez právní subjektivity s ohledem na ustanovení § 134 zákona o obcích. V § 20 odst. 3) jsou řešeny případy připojení městského obvodu nebo městské části k jinému městskému obvodu nebo městské části. Tato forma územních změn se liší od změn v odst. 1) tím, že se jedná v případě připojení pouze o jedinečné řešení. Připojovaný městský obvod nebo část zaniká a stává se součástí městského obvodu nebo části k níž se připojuje. Následný § 20 odst. 4) stanovuje povinné obsahové náležitosti rozhodnutí zastupitelstva statutárního města o zřízení, připojení nebo zrušení městského

obvodu nebo městské části. V zásadě tyto náležitosti vymezuje shodně jako u dohody o sloučení či připojení obcí. Opět souvisí předmětné náležitosti s otázkami právního nástupnictví ve struktuře organizačních jednotek územně členěného statutárního města. V § 20 odst. 5) je k výše uvedeným skutečnostem stanoveno, že musí být opis rozhodnutí zastupitelstva statutárního města o zřízení, připojení nebo zrušení také zaslán Ministerstvu vnitra, Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu, příslušnému katastrálnímu úřadu a finančnímu úřadu.

Z výše uvedených stanovení zákona o obcích jsou jasně stanovená pravidla pro vznik nové obce sloučením nebo připojením nebo změny městských obvodů a částí. Důležité při tom je, že nová obec může vzniknout jen k počátku kalendářního roku.

V § 20a, § 21 a § 22 zákona o obcích jsou stanovená pravidla pro vznik nové obce oddělením části obce nebo změnou či zrušením vojenského újezdu. V § 20a je stanoveno, že nová obec může vzniknout oddělením části obce, popřípadě změnou nebo zrušením vojenského újezdu. Rozdělování obcí nebo změna, či zrušení vojenského újezdu jsou další základní formy změn v obecním zřízení. Dochází tak ke vzniku nejméně jedné nové obce. Současná právní úprava však rozdělování obcí nepreferuje z důvodu velkého počtu malých obcí v územní struktuře obcí v České republice. Pro rozdělování obcí přichází v úvahu jediná forma v podobě oddělení části obce od obce původní. Vedle území obcí v našem státě, se také nachází pět území vojenských újezdů, kdy při změně nebo zrušení vojenského újezdu může vzniknout nová obec. S tímto faktem také právní úprava počítá. Toto téma je v současné době aktuální, neboť dochází ze strany Ministerstva obrany ČR ke zmenšování a rušení území vojenských újezdů a tím i k nově vznikajícím obcím. Horizont vzniku takto nových obcí je stanoven na 1.1.2015.

K § 21 odst. 1): Právní úprava klade důraz na to, aby část obce, která se chce oddělit, měla samostatné katastrální území sousedící nejméně se dvěma obcemi nebo jednou obcí a cizím státem a tvořící souvislý územní celek. Území obcí, jak obce původní, tak obce nové, nemůže být přetrženo, aby nevznikla obec tzv. dislokovaná, uvnitř území jiné obce. Další podmínkou pro oddělení obce je, že musí mít alespoň 1 000 občanů. Stejně podmínky musí splňovat i obec po oddělení její části, tedy obec původní. Vyplývá z toho, že obec s počtem méně než 2000 občanů, se nemůže rozdělit. S oddělením části obce musí vyslovit souhlas v místním referendu občané žijící na území té části obce, která se chce oddělit.

V ustanovení § 21 odst. 2), se hovoří, že v té části obce, která se chce oddělit, ustaví občané obce přípravný výbor. Přípravný výbor tvoří oprávněný občan a jeho zástupci. Oprávněným

občanem musí být osoba starší 18-ti let, je českým občanem a má trvalý pobyt v obci. U zástupců už zákon uvedené tři podmínky nevyžaduje. Lze ustavit pouze jeden přípravný výbor. Počet členů přípravného výboru požaduje právní úprava, aby byl lichý a tvořili jej nejméně tři členové. Členem přípravného výboru může být jen občan obce, který má trvalý pobyt v té části obce, která se chce oddělit a z povahy věci lze dovést, že by měli být starší 18-ti let.

K § 21 odst. 3): V této zákonné úpravě je výslovně stanoveno oprávnění a úkoly přípravného výboru. Rovněž přiznává přípravnému výboru postavení účastníka v řízení o oddělení části obce, tedy pokud k tomuto řízení dojde. Přípravný výbor navrhuje uspořádání místního referenda o oddělení části obce a podílí se na jeho přípravě a provedení.²⁴ Příslušný orgán obce, tedy zastupitelstvo obce, má na druhé straně povinnost místní referendum vyhlásit. Přípravný výbor návrh o konání místního referenda s předepsanou přílohou předkládá dotčenému obecnímu úřadu. Obecní úřad předložený návrh posoudí ve lhůtě 15-ti dnů a pokud neshledá nedostatky, po uplynutí této lhůty písemně vyrozumí zmocněnce přípravného výboru. Pokud má návrh nedostatky, obecní úřad nebo magistrát statutárního města neprodleně písemně vyzve zmocněnce k odstranění nedostatků a to ve stanovené lhůtě, která nesmí být kratší než 7 dnů. Bezvadný návrh o vyhlášení místního referenda je prostřednictvím rady obce předkládán k projednání zastupitelstvu obce. Zastupitelstvo obce na svém nejbližším zasedání usnesením rozhodne o vyhlášení místního referenda a zároveň stanoví den jeho konání. O tomto zastupitelstvo obce neprodleně vyrozumí zmocněnce přípravného výboru a toto usnesení vyvěsí na úřední desce příslušného obecního úřadu po dobu 15-ti dnů. Toto usnesení může být vyvěšeno i způsobem v místě obvyklým, např. na internetových stránkách obce. K přípravnému výboru musím ještě dodat, že se podle právní úpravy podílí se na přípravě návrhu na oddělení části obce, jedná za nově vznikající obec při uzavírání dohody o rozdělení majetku, je následně účastníkem řízení o oddělení části obce, ale nemůže však podat návrh na oddělení části obce krajskému úřadu.

K ustanovení § 22, ve kterém se hovoří o oddělení části obce, je uzákoněno, že o tom rozhoduje krajský úřad, který své rozhodnutí váže na výsledky místního referenda. Místní referendum se koná v té části obce, která se chce oddělit, kdy volební právo má osoba starší 18-ti let, mezi něž se řadí i cizí státní občané, kteří jsou v obci přihlášení k trvalému pobytu. Ze zákonné úpravy výslovně vyplývá, že rozhodnutí o oddělení části obce, je výkonem přenesené působnosti. Rozhodování probíhá ve správním řízení, kdy se zahajuje na návrh podaný z rozhodnutí rady obce. Návrh musí být podán kompetentnímu krajskému úřadu

²⁴ Zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu, ve znění pozdějších předpisů

nejpozději 6 měsíců před prvním dnem měsíce, v němž se mají konat volby do zastupitelstev obcí. Přípravný výbor vstupuje do řízení v tomto případě pouze jako účastník. Přípravnému výboru však přísluší případné odvolání proti rozhodnutí vydaném v řízení o oddělení části obce. Zákon o obcích stanoví obsahové náležitosti návrhu na oddělení části obce. Pokud by byl návrh neúplný, nemohlo by dojít k jeho projednání. Proto je také stanoveno, že návrhovač bude v případě neúplnosti návrhu orgánem, který vede správní řízení, vyrozuměn, aby byly nedostatky návrhu včas odstraněny nebo doplněny. Krajský úřad ve správním řízení následně posuzuje, zda byly splněny zákonem předepsané podmínky. Shledá-li, že byly náležitě splněny, návrh o oddělení obce schválí, v opačném případě, kdy nejsou podmínky řádně splněny, návrh neschválí. Pokud jde o obsahové náležitosti rozhodnutí o oddělení části obce, zákonná úprava je odvozuje od předepsaných obsahových náležitostí návrhu. V případě kladného výsledku předmětného řízení má rozhodnutí schvalovací povahu a v podstatě pouze potvrzuje údaje předepsané pro obsah návrhu. Řízení o oddělení části obce je správním řízením, kdy ale zákon nepočítá s tím, že se správní řád na tento postup vztáhne bezvýtku. Vylučuje se užití mimořádných opravných prostředků. Jedinou možností je podání odvolání. Pravomocné rozhodnutí krajského úřadu o oddělení části obce je přezkoumatelné v oblasti správního soudnictví. K tomuto ustanovení je třeba ještě připomenout, že vznikem nové obce, je třeba stanovit název této obce. O tomto novém názvu obce rozhoduje a jedná původní obec po vyhlášení výsledků místního referenda, kdy má povinnost požádat Ministerstvo vnitra o souhlas s novým názvem vznikající obce. Zákon o obcích opět určuje pravidla pro vznik nové obce oddělením části obce od stávající nebo změnou či zrušením vojenského újezdu. Opět je důležité připomenout, že i v tomto případě nová obec může vzniknout podle zákona jen k počátku kalendářního roku.²⁵

V § 23 se stanoví, že do 3 měsíců po ustavujícím zasedání nového zastupitelstva vzniklé obce, předá původní obec nově vzniklé obci majetek, který jí podle rozhodnutí krajského úřadu náleží. O tomto předání majetku musí být mezi dotčenými obcemi pořízen písemný zápis. Pokud jde o právní předpisy obcí, tak na území nově vzniklé obce platí ty předpisy, které platily před jejím vznikem na společném území původní obce.

Jestliže dochází ke slučování nebo rozdělování obcí, přináší tento proces s sebou důsledky územních změn obcí, které mají dopady na vlastnictví majetku obcí. Tyto změny se hlavně promítnou do katastru nemovitostí. Zrovna tak územní změny existence městských obvodů nebo městských částí členěných statutárních měst, mají dopady na hospodaření se

²⁵ Zdroj zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

svěřeným majetkem a rovněž se promítnou do katastru nemovitostí.²⁶

4.2. Hlavní město Praha

Pro Prahu, která je hlavním městem České republiky a zároveň je vyšším územně samosprávným celkem, rovněž i statutárním městem a v neposlední řadě i obcí, platí zvláštní právní úprava, a to zákon č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze.²⁷ Podle tohoto zákona je Praha územně členěna na 112 katastrálních území, které jsou uvedeny v příloze jmenovaného zákona. Zde naráží právní úprava zákona o hlavním městě Praze na normu vyšší právní síly, a to na ústavní zákon č. 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků.²⁸ Jakákoliv změna v katastrálním území hlavního města Prahy, se váže na změnu katastrálního území vyššího územního samosprávného celku a proto lze měnit hranice pouze zákonem. V případě připojení sousední obce k hlavnímu městu Praze, je tedy možné provést pouze zákonem. O připojení by tedy rozhodovala vláda na návrh dotčené obce a souhlasného stanoviska zastupitelstva hlavního města Prahy. V případě oddělení městské části od hlavního města Prahy, by o tomto rozhodovala Poslanecká sněmovna zákonem na základě návrhu zastupitelstva hlavního města o jeho územní změně. Tomuto návrhu však musí předcházet místní referendum o oddělení městské části, která se chce oddělit a má nejméně 500 občanů. Z těchto občanů musí zákonem stanovená většina v referendu přijmout souhlasné stanovisko o oddělení městské části od Prahy. V tomto případě musí být ale také splněna podmínka, že oddělovaná část musí sousedit s jinou obcí, která nespadá katastrálně do území hlavního města Prahy. Rovněž je možné provést jiné změny hranic hlavního města Prahy, při nichž nedochází k připojení sousední obce ani k oddělení městské části. V tomto případě se změny hranic uskutečňují na základě dohody zastupitelstva hlavního města Prahy a sousední obce, kdy tyto změny musí být projednány rovněž s příslušnými katastrálními úřady. Dále zákon o hlavním městě Praze upravuje sloučení městských částí a připojení jedné městské části k druhé. Zákonem je stanoveno, že dvě nebo více městských částí, pokud spolu sousedí, se na základě společné dohody mohou sloučit. Potřebují k tomu ale souhlasné stanovisko zastupitelstva hlavního města Prahy. To platí i v případě připojení jedné městské části Prahy k jiné. Dohodu o sloučení městských částí nebo o připojení městské části k jiné, lze uzavřít na základě rozhodnutí zastupitelstev dotčených městských částí. I zde však zákon stanoví podmínku zveřejnění rozhodnutí zastupitelstev ve lhůtě 30-ti dní, kdy může kdokoliv z

26 Zdeněk Koudelka, Zákon o obcích (obecní zřízení) Komentář, Linde Praha a.s., 2005

27 Zákon č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

28 Zákon č. 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava ČR

dotčených městských částí v této lhůtě podat návrh na konání místního referenda o této věci. Právním nástupcem sloučených nebo připojených městských částí je nová městská část, která vznikla sloučením nebo městská část, která připojením nezanikla. Zákon o hlavním městě Praze také stanoví, že nově vzniklá městská část zašle opis dohody Ministerstvu vnitra, příslušnému katastrálnímu úřadu a finančnímu úřadu. Zde také platí podmínka, že ke sloučení nebo připojení městské části může dojít pouze k počátku kalendářního roku. Žádost o souhlas se sloučením nebo připojením městské části musí být podána hlavnímu městu Praze nejpozději do 30.6. kalendářního roku před 1.1. následujícího kalendářního roku, ke kterému má dojít ke sloučení nebo připojení městské části. Na novou městskou část přechází majetek, finanční prostředky, závazky a ostatní práva zanikajících městských částí.

4.3. Principy, podmínky, důvody

K principům při vzniku nové obce chci uvést, že se musí dodržet základní právní principy, které nám normy určují, tedy jak se chovat a jak postupovat. Při vzniku nové obce je důležité, aby všechny zúčastněné strany nebo orgány dodržely právní principy. Mám na mysli principy, které musí respektovat při své činnosti všechny veřejnoprávní instituce, korporace, úředníci i jednotlivci. K základním principům bych uvedl např. zásadu enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí, podle níž lze veřejnou moc uplatňovat jen v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon. Dalšími zásadami jsou: zásada rovnosti před zákonem, zásada přiměřenosti, zásada proporcionality, zásada pacta sunt servanda (smlouvy je třeba dodržovat), zásada neminem leadere (nikomu neškodit), zásada legální licence a další.²⁹ Ještě bych uvedl zásadu legitimního očekávání, která podle mého názoru vyjadřuje to, že určitý právní subjekt oprávněně očekává určitý postup a jeho výsledek. Při vzniku nové obce je zásada legitimního očekávání zcela hmatatelná, neboť jak občané, tak jejich zástupci očekávají kladný výsledek svého snažení, jak ve svůj prospěch, tak ve prospěch své samosprávy.

Podmínky, které musí být splněny při vzniku nové obce, vyplývají ze zákonného ustanovení obecního zřízení.³⁰ Při sloučení obcí se jedná o podmínky, že spolu musí obce sousedit. To platí i při připojení jedné obce k druhé. Další podmínkou je, že mezi sebou musí obce uzavřít písemnou dohodu o sloučení obcí nebo připojení obce. Dohoda se uzavírá na základě rozhodnutí zastupitelstev dotčených obcí. Rozhodnutí musí být zveřejněno. Pokud do 30-ti dnů nikdo nepodá návrh na konání místního referenda o této věci, rozhodnutí je

29 Učebnice Teorie práva, 5. upravené vydání, Aleš Gerloch, vydavatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň 2009

30 Obce a kraje podle reformy veřejné správy v roce 2001, Koudelka, Linde Praha 2001, Právní postavení obcí a krajů, základy komunálního práva, Martin Kopecký, Praha 2010

právoplatné. V případě konání místního referenda o této věci, by muselo být občany dáno souhlasné stanovisko. Dotčené obce poté oznamují krajskému úřadu rozhodnutí svých zastupitelstev, na jejichž základě má být uzavřena dohoda o sloučení obcí nebo o připojení obce. Bylo-li konáno místní referendum, dotčené obce oznámí krajskému úřadu i stanovisko občanů. Dohoda obcí musí obsahovat datum sloučení nebo připojení, výčet katastrálních území obce po sloučení nebo připojení, v případě sloučení název nově vznikající obce a sídlo jejích orgánů, v případě připojení obce výčet právních předpisů připojované obce, které po připojení budou platit pro celé území obce, v případě sloučení obcí výčet právních předpisů slučovaných obcí, které budou platit na celém území nové obce, výčet majetku, práv a závazků, právnických osob a organizačních složek připojované obce nebo slučovaných obcí. Dohoda o sloučení obcí nepodléhá souhlasu žádného státního orgánu. Nově vzniklá obec je právním nástupcem sloučených obcí nebo připojených obcí. Vzniklá obec se stává příjemcem výnosu daní. Na vzniklou obec přechází majetek, včetně finančních prostředků zaniklých obcí, závazky obcí, ostatní práva, práva zakladatele a zřizovatele právnických osob a dále organizační složky obcí, ke dni sloučení obcí nebo připojení obcí. Nově vzniklá obec nebo obec, která při připojení nezanikla, musí zaslat opis dohody Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, příslušnému katastrálnímu úřadu a příslušnému finančnímu úřadu, nové též Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu.

Podmínky, které musí být splněny oddělením části obce, jsou následující. O oddělení části obce rozhoduje krajský úřad v přenesené působnosti na návrh obce, který podá obec na základě kladného výsledku místního referenda konaného v té části obce, která se chce oddělit. Krajský úřad musí vydat kladné rozhodnutí, pokud návrh obsahuje náležitosti dané zákonem. Pokud obec návrh nepodá do 30-ti dnů od vyhlášení výsledků referenda nebo pokud podá návrh, který je v rozporu s rozhodnutím přijatým v referendu, může návrh podat krajskému úřadu kterýkoliv občan obce. Podmínkou pro možnost oddělení části obce je, že jak oddělená část, tak zbytek obce má samostatné katastrální území sousedící nejméně se dvěma jinými obcemi nebo jednou obcí a cizím státem a má nejméně 1000 obyvatel. Zastupitelstvo obce ani obyvatelé zbývající části obce nemají právo oddělení blokovat. Oddělovaná část obce musí utvořit jeden přípravný výbor tvořený lichým počtem nejméně tří členů, který navrhuje uspořádání místního referenda, podílí se na jeho přípravě a konání, připravuje návrh na oddělení obce, jedná za nově vznikající obec a je účastníkem řízení o oddělení. Nesmí však podat krajskému úřadu samotný návrh na oddělení. Název nově vzniklé obce podléhá souhlasu Ministerstva vnitra.³¹

³¹ Obce a kraje podle reformy veřejné správy v roce 2001, Koudelka, Linde Praha 2001, Právní postavení obcí a krajů, základy komunálního práva, Martin Kopecký, Praha 2010

4.4. Překážky a rizika při vzniku nové obce

K překážkám při vzniku nové obce bych chtěl podle svého uvážení uvést, že není snadný postup nebo proces při samotném vzniku nové obce. Věc se dotýká velké skupiny občanů, kdy je zasahováno do jejich běžně zaběhnutého života. Každý občan je osobou individuální, každý máme jiné názory, někdo jsme liberální, jiní zase konzervativní. Někdo je pro změnu, jiný zase nechce svůj životní rytmus měnit. Někomu je vše vlastně jedno. Tímto chci říci, že hlavní překážky vidím v komunikaci a jednání lidí, tedy účastníků řízení při vzniku nové obce. Je velmi důležité, aby se našli lidé, kteří půjdou za svým cílem, jsou ochotni překonávat vzniklé problémy, vypořádat se s nimi a dotáhnout své zájmy do konce, do zdárného cíle. Tito lidé musí rovněž mít podporu většiny občanů, aby mohly být splněny základní podmínky, které jsou stanoveny zákonem.

Dalšími překážkami mohou být lhůty. Podle zákona se lhůty musí dodržovat a jakmile se určitý úkon ve lhůtě nestihne nebo do zákonem stanoveného časového úseku nejsou splněny podmínky, veškerá iniciativní činnost přijde nazmar. Mám na mysli, že návrh na vznik nové obce ke krajskému úřadu, musí být podán do 30.6. předchozího kalendářního roku před samotným vznikem nové obce. Jak jsem již uvedl, nová obec může vzniknout pouze k 1.1. nového roku. Je tedy potřeba, aby bylo dopředu vše řádně naplánováno, aby se všechny stanovené podmínky dané zákonem včas stihly uskutečnit.

K rizikům vzniku nové obce bych chtěl uvést, že může dojít s postupem času k nespokojenosti místních obyvatel. Vznik nové obce totiž přináší pro své obyvatele povinnosti, které zasáhnou do běžného života každého jednotlivce.

Například si každý občan bude muset nechat změnit všechny doklady, hlavně z důvodu nového trvalého bydliště.³² Změny o novém trvalém bydlišti bude muset občan oznámit všem institucím, se kterými je dotčen. Mám na mysli například zdravotní pojišťovny, peněžní ústavy, pojišťovací ústavy, atd.. Dalším rizikem může být ekonomická stránka nové obce. Každá obec v ČR dostává na svůj provoz stanovený objem finančních prostředků. Samozřejmě si také každá obec ve své samostatné působnosti může vydělat další prostředky. Otázkou však je, zda dokáže řádně hospodařit, aby nedošlo k razantnímu zadlužení obce. To s sebou nese další riziko, že konkrétní lidé, tedy zastupitelé obce, kteří byli zvoleni, raději na své funkce rezignují, než aby nesli zodpovědnost za vzniklé škody. Velkým problémem je v současné době i korupce. Již se několikrát naše společnost

³² Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

přesvědčila, že jsou mezi námi jedinci, kteří dokáží ve svůj prospěch využít svého postavení. To má za následek korupční jednání, obohacování soukromé sféry na úkor samotné obce. Na takovéto jednání doplácí poté opět samotní obyvatelé i samotná obec. Těžko se pak vzniklé škody navrací v předešlý stav. Tímto jsem chtěl jen okrajově upozornit na budoucí nepředvídatelné jevy, které se mohou vyskytnout a přináší s sebou zklamání z prvotního nadšení a boje za svou autonomní samostatnost.

4.5. Výhody vzniku nové obce

Hlavní výhodou vzniklé obce je to, že si občané na svém území samostatně hospodaří, rozhodují si sami o svých záležitostech, jednají na vlastní zodpovědnost a vlastním jménem. Občané vzniklé obce sami nejlépe vědí, které problémy je trápí. Nejlépe ví, které problémy je potřebné vyřešit primárně a které je možné odložit na pozdější dobu. Sami si mohou rozhodnout, jak se jejich obec bude rozvíjet. Sami si mohou naplánovat územní plán, čímž dávají prostor k obnově, inovaci a rozkvětu své obce. Sami si volí své zastupitele, které znají a o kterých jsou přesvědčeni, že jsou to ti správní lidé, kterým mohou svěřit plnění úkolů samostatné působnosti a pravomoci. Do těchto záležitostí nemá právo nikdo zasahovat, pouze může být obec kontrolována shora. Jsem přesvědčen, že myšlenka samostatné autonomie jednotlivých obcí je optimální, protože se místní občané musí zapojit do dění a stále jsou nuceni řešit nové a nové situace. To je žene stále kupředu a jejich výkon a snaha je zcela patrná, protože jsou vidět výsledky jejich práce. Pokud obec na svém autonomním území nehospodaří samostatně, nerozvíjí se, neuskutečňují se moderní nástroje, tak vše stárne a chátrá. Rozčlenění území České republiky na vyšší samostatné územní celky a nižší samostatné územní celky je podle mého názoru velmi kvalitním řešením. Umožňuje a dává prostor občanům obnovovat a vytvářet nové hodnoty, které budou i v budoucnosti pro další generace přínosem. Důležitá je v tomto případě vzájemná komunikace a spolupráce.

4.6. Příklad vzniku nové obce sloučením obcí

K příkladu vzniku nové obce sloučením, jsem si vybral obec Senomaty v okrese Rakovník. Obec Senomaty má v současné době titul městyse. Skládá se ze čtyř částí: Senomaty, Nouzov, Hostokryje a Brant.³³ Do roku 2002 byla samostatnou obcí část Hostokryje, která čítala kolem 100 obyvatel. V obci Hostokryje se začaly projevovat problémy v její samostatné existenci. Obec Hostokryje měla značné ekonomické problémy, malý počet obyvatel (spíše staršího a důchodového věku) a její rozvoj byl na bodu nula. V sousední obci Senomaty byl iniciátorem sloučení starosta, který provedl v roce 2001 analýzu o tom, jaké klady by přineslo sloučení uvedených obcí. Jak starosta sdělil, sloučením

³³ Čerpáno z internetových stránek obce Senomety, www.senomaty.cz

obcí by se zvětšilo jejich území, zvýšil by se počet obyvatel, což by přineslo vyšší příjem finančních prostředků do společného obecního rozpočtu a nové příležitosti obnovy a inovace území dotčených obcí. V obcích na základě této iniciativy starosty proběhla anketa, ve které se občané vyjádřili, že jsou pro sloučení obcí. Dne 15.4.2002 bylo při zasedáních zastupitelstev obou obcí rozhodnuto, že se obec Hostokryje připojí k obci Senomaty a to ke dni voleb do zastupitelstev obcí 1.11.2002. V souladu s ustanovením § 19 odst. 4 zákona o obcích,³⁴ obce Senomaty a Hostokryje svá rozhodnutí o sloučení obcí, zveřejnily na úředních deskách. Vzhledem k tomu, že v zákonné lhůtě 30-ti dnů nikdo nepodal návrh na konání místního referenda o sloučení obcí, nic nebránilo uzavření dohody mezi obcemi. K sepsání dohody došlo dne 3.6.2002, kdy dohoda byla stvrzena podpisy starostů obou obcí. V dohodě bylo stanoveno, že účastníky dohody je obec Senomaty a obec Hostokryje, termín sloučení obcí byl určen na 1.11.2002, název obce a místo orgánů po sloučení, právní předpisy, výčet katastrálních území po sloučení, určení majetku včetně finančních prostředků, práv a závazků, právnických osob a organizačních složek slučovaných obcí a další ujednání o 11-ti členém zastupitelstvu nové obce Senomaty. Dohodu, kterou obce mezi sebou uzavřely o sloučení obcí, předložily Okresnímu úřadu v Rakovníku z důvodu ověření formální správnosti. Ze strany Okresního úřadu v Rakovníku (v té době byl stanoven takto uvedený postup) byly v dohodě o sloučení obcí shledány nedostatky, které obce Senomaty a Hostokryje v dodatku o sloučení obcí, odstranily. Jednalo se o chybějící náležitosti o novém územním členění nově vzniklé obce a o převodu aktiv a pasiv. Dodatek o sloučení obcí Senomaty a Hostokryje splnil odstranění nedostatků a mohly být dle zákona o obcích vyrozuměny všechny orgány státní správy. Podle § 19 odst. 6 zákona o obcích bylo vyrozuměno Ministerstvo vnitra, Ministerstvo financí, příslušný katastrální úřad a příslušný finanční úřad. Obec Senomaty se sloučením stala novým právním nástupcem předchozích dvou samostatných obcí. Ministerstvo vnitra, oznámení o dohodě sloučení obcí Senomaty a Hostokryje, jejich rozhodnutí akceptovalo a právně potvrdilo vznik nové územně členěné obce Senomaty, kdy vznik stanovilo na den 1.11.2002, tedy v den voleb do zastupitelstva obce. K tomuto příkladu chci ještě uvést, že na sloučenou obec Senomaty, respektive na její orgány, přešly též kompetence, které měly orgány obce Hostokryje. Dříve samostatná obec Hostokryje přestala být samostatným subjektem práva a ztratila svou právní subjektivitu. Zákon o obcích ani zákon o volbách do zastupitelstev v obcích nestanoví, že dnem sloučení obcí zanikají jejich orgány. S tímto stavem počítaly obce Senomaty a Hostokryje, proto také zvolily variantu sloučení obcí ke dni voleb do zastupitelstev obcí. Při volbách do zastupitelstva nově vzniklé obce Senomaty, tedy občané volili pouze nové zastupitele pro

³⁴ Zdroj zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

jednu obec. Podle § 24 obecního zřízení může nová obec vzniknout sloučením nebo připojením k počátku nového kalendářního roku nebo ke dni voleb do zastupitelstev v obcích. Jak je z výše uvedeného patrné, obce Senomaty a Hostokryje zvolili ke sloučení druhou variantu, kterou jim nabízel zákon. Obce tím vyřešily dva právní úkony najednou.

4.7. Vznik nové obce zrušením vojenského újezdu

Jak je to s vojenskými újezdy v České republice, bych chtěl v následující části přiblížit. Je to aktuální téma neboť Ministerstvo obrany v poslední době vojenské újezdy ruší nebo zmenšuje jejich území. Je známo, že na území ČR je zřízeno celkem pět vojenských újezdů, které měly a mají své zvláštní postavení. Jedná se o VÚ Boletice, VÚ Brdy, VÚ Březina, VÚ Hradiště a VÚ Libavá.

Přehled vojenských újezdů v Česku:

Název	Poloha	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel*
VÚ Boletice	podhůří Šumavy, okres Český Krumlov, Jihočeský kraj	220	274
VÚ Brdy	pohoří Brdy, okres Příbram, Středočeský kraj	260	35
VÚ Březina	Drahanská vrchovina, okres Vyškov, Jihomoravský kraj	158	3
VÚ Hradiště	Doupovské hory, okres Karlovy Vary, Karlovarský kraj	330	606
VÚ Libavá	Oderské vrchy, okres Olomouc, Olomoucký kraj	327	1130

*ČSÚ, ke dni 1.1.2010³⁵

Vojenské újezdy a jejich území nepatří žádné obci v České republice. Náleží však vždy k území jednoho okresu a tedy i jednoho kraje. Vojenské újezdy jsou zřízeny z důvodu výcviku Armády ČR a podléhají Ministerstvu obrany. Ministerstvo obrany na území vojenských újezdů zřídilo svá vlastní sídla tzv. újezdni úřady. V čele újezdního úřadu stojí přednosta, jímž je obvykle vyšší důstojník Armády České republiky. Právní postavení vojenských újezdů určuje zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. Ten vojenské újezdy definuje jako územní správní jednotky státu. Jednotlivé vojenské újezdy a

³⁵ Zdroj dat z www.csu.cz, Českého statistického úřadu

jeho újezdni úřady jsou zřizovány, měněny nebo rušeny speciálním zákonem.³⁶ Existující vojenské újezdy byly formálně zřízeny § 73 téhož zákona č. 222/1999 Sb., avšak v návaznosti na dřívější existenci těchto vojenských prostorů. Výčet a hranice jsou uvedeny v přílohách zákona. Zákon stanoví též sídla vojenských újezdů (zpravidla mimo jejich území) a příslušnost k okresu (v příloze č. 1 jmenovaného zákona) i kraji (v § 73a). Majetek na území vojenského újezdu je ve vlastnictví státu.

Vláda ČR na svém zasedání dne 4.1.2012 schválila materiál Ministerstva obrany „Optimalizace vojenských újezdů.“ Optimalizace znamená zrušení vojenského újezdu Brdy (Středočeský kraj) a zmenšení vojenských újezdů Boletice (Jihočeského kraj), Březina (Jihomoravský kraj), Hradiště (Karlovarský kraj) a Libavá (Olomoucký kraj). Důvody pro změnu jsou zejména vojenské, ekonomické, společenské a ekologické. Z vojenských újezdů budou vyčleněny všechny sídelní útvary a jejich cca 2 000 obyvatel. Napraví se tak nestandardní právní stav, kdy tyto lidé například nemohou volit místní samosprávu. Ministerstvo obrany bude nyní ve spolupráci s dalšími rezorty a složkami místní samosprávy pokračovat v přípravných pracích na zrušení nebo zmenšení vojenských újezdů. Budou pokračovat práce na změně stávající legislativy upravující existenci a hranice vojenských újezdů. Nové znění zákonů předloží rezort obrany vládě a parlamentu v polovině roku 2013. K jejich schválení by mělo dojít do poloviny roku 2014 tak, aby v roce 2015 mohl být celý proces ukončen.

V únoru 2012 proběhly ve vojenských újezdech Libavá, Boletice a Hradiště ankety, zda místní obyvatelé preferují vznik samostatných obcí nebo připojení k již existujícím obcím, když dojde k územní změně vojenského újezdu. Obyvatelé vojenského újezdu Libavá se vyslovili pro vznik dvou samostatných obcí (v jednom případě samostatné obce s jednou místní částí). U dvou sídelních útvarů bude Ministerstvo obrany jednat o připojení k některé ze sousedních již existujících obcí. Vznikne tedy nová samostatná obec Město Libavá s místní částí Heroltovice a nová samostatná obec Luboměř pod Strážnou. U sídelních útvarů Kozlov a Slavkov dojde pravděpodobně k připojení k již existujícím obcím. Obyvatelé vojenského újezdu Hradiště se vyslovili pro vznik jedné samostatné obce se třemi místními částmi. Vznikne nová samostatná obec Lučiny s místními částmi Dolní Lomnice, Svatobor a Činov. U tří sídelních útvarů Albeřice, Bukovina a Bražec, bude Ministerstvo obrany jednat o připojení k některé ze sousedních již existujících obcí. Obyvatelé vojenského újezdu Boletice se vyslovili pro vznik jedné samostatné obce s jednou místní částí. Vznikne nová samostatná obec Polná na Šumavě s místní částí Květušín. U jednoho sídelního útvaru Boletice, bude

36 Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky

Ministerstvo obrany jednat o připojení k sousední již existující obci. U vojenského újezdu Březina dojde ze strany Ministerstva obrany pouze ke zmenšení území vojenského prostoru o 5 %. Území případně obci Podivice.

Jak jsem výše k vojenským újezdům uvedl, jejich vznik, změna nebo zánik, může nastat pouze podle zvláštního zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. To znamená, že se nemůže postupovat podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Je to důležitý poznatek, protože při změně nebo zrušení vojenského újezdu, musí Ministerstvo obrany spolupracovat s dalšími dotčenými ministerstvy, jinými správními orgány, vyššími samosprávnými celky i s nižšími samosprávnými celky. Ze strany Ministerstva obrany musí vzejít společná dohoda formou smluv s dotčenými stranami. Proto Ministerstvo obrany už na začátku roku 2011 oznámilo svůj záměr o zrušení vojenského újezdu Brdy a zmenšení území ostatních vojenských újezdů. Ministerstvo obrany dotčené strany informovalo a ponechalo jim dostatečný časový prostor k prostudování zmíněných změn vojenských újezdů. Následně byly naplánovány a konány schůzky zástupců Ministerstva obrany se všemi dotčenými stranami. Během roku 2011 byly formality mezi stranami vyjasněny a mohl být vypracován komplexní návrh o zrušení vojenského újezdu Brdy a zmenšení území dalších čtyř vojenských újezdů. Jak jsem již uvedl, vláda návrh schválila dne 4.1.2012.

Ministerstvo obrany muselo také znát názor občanů, kteří na území vojenských újezdů bydlí, zda souhlasí se vznikem nových obcí nebo s připojením části svého území k již existujícím obcím. Ministerstvo obrany nemohlo přistoupit v této otázce k vyhlášení místního referenda. Nemohlo postupovat podle zákona o obcích, protože na vojenské újezdy se zákon o obcích nevztahuje. Ministerstvo hlasování vyřešilo následujícím způsobem. Ve vojenských újezdech Libavá, Boletice a Hradiště, vyhlásilo ankety o vzniku samostatných obcí nebo o připojení k již stávajícím obcím. Výsledky ankety jsem již uvedl výše. Ve vojenském újezdu Brdy anketa nebyla vyhlášena z důvodu malého počtu obyvatel a byla by bezpředmětná. O osudu vojenského újezdu Brdy bylo rozhodnuto již v roce 2011, kdy se Ministerstvo obrany společně s dotčenými stranami dohodlo na tom, že území Brd bude v budoucnu chráněnou krajinnou oblastí. Rovněž neproběhla anketa ve vojenském újezdu Březina, kde bydlí pouze 3 občané. Anketa by byla bezpředmětná.

Z uvedených skutečností vyplývá, že pokud jsou měněny území vojenských újezdů nebo je vojenský újezd zrušen, nemůže se v procesu postupovat podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ale podle zvláštního zákona. V procesu má dominantní postavení Ministerstvo obrany, které musí být iniciátorem potřebných kroků, aby bylo dosaženo smluvní shody s ostatními dotčenými stranami a aby bylo dosaženo stanoveného cíle. Opět chci upozornit na

zdlouhavý proces, který musí účastníci podstoupit, aby vznikla z vojenského újezdu nová samostatná obec. První jednání ze strany Ministerstva obrany se začaly uskutečňovat na začátku roku 2011, kdy předpokládaný konec optimalizace vojenských újezdů je stanoven k datu 1.1.2015. Jedná se tedy o časový úsek 4 let, což je pro srovnání jedno celé období výkonu Poslanecké sněmovny nebo na komunální úrovni zastupitelstva obce.³⁷ Proto musí být řádně sladěn celý proces, aby v průběhu časového běhu, kdy se mění jednotlivé obsazení členů orgánů státní správy i samosprávy, nedošlo ke kolizi a nebyl narušen průběh celého procesu se stanoveným cílem.

5. Zánik obce v České republice

5.1. Postup při zániku obce v ČR

Zánik obce v České republice v současné době lze uskutečnit podle zákona³⁸ tak, že se vlastně jedna obec sloučí s druhou obcí nebo se jedna obec připojí k druhé obci. V předchozí kapitole jsem v příkladu sloučení obcí Senomaty a Hostokryje popsal již zmíněný proces sloučení obcí. V uvedeném příkladu se dříve samostatná obec Hostokryje po vzájemné dohodě spojila s obcí Senomaty a stala se tak její částí a územním celkem. Obec Hostokryje z právního hlediska zanikla. Je tedy zbytečné popisovat zánik obce v současné době na našem území. Ještě bych doplnil, že rovněž obec zaniká, pokud se připojí k sousední obci. V tomto případě musí být rovněž mezi obcemi vytvořena vzájemná dohoda v písemné formě. Opět s připojením musí vyslovit souhlas zastupitelstva obou obcí a rovněž musí být dodržen zákonný postup. Zákonným postupem myslím to, že musí být na úředních deskách vyvěšena rozhodnutí obcí o připojení. Pokud nikdo z občanů ve 30-ti denní lhůtě nepodá návrh na konání místního referenda, může se v procesu připojení obce pokračovat. Postup zániku obce je tedy jasný. Musí být na začátku iniciativa dohod, při které se zástupci obce rozhodnou k zániku své autonomní samostatnosti. Poté se již musí postupovat podle zákona³⁹, jak je uvedeno výše.

V minulosti zanikly obce různými způsoby, které ani podle mého názoru nemohl jednatlivec nebo skupina lidí ovlivnit. Zánikem obcí v tomto případě myslím vyhlazení Lidic a Ležáků za II. Světové války. To byl jeden z nejtragičtějších způsobů zániku obce.

37 Informace čerpány ze zdroje internetových stránek Ministerstva obrany ČR, www.mocr.cz

38 Obce a kraje podle reformy veřejné správy v roce 2001, Koudelka, Linde Praha 2001, Právní postavení obcí a krajů, základy komunálního práva, Martin Kopecký, Praha 2010, Literatura Obce 2008-2009, Ing. Ilona Borlová, Praha 2008

39 Zdroj zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Neskutečná krutost, bezohlednost a neúcta k lidskému životu, ale i k místu životní existence skupiny občanů. Dalším zánikem obce nebo obcí byly důvody, že se tyto sídelní celky nacházely v místě, kde byly naplánovány velké projekty, které se následně uskutečnily. Byly to projekty vodních ploch, především vybudování přehrad. Z těchto příčin zanikly např. obce: Babor, Hruškov, Živohošť, atd. (vše okr. Benešov, vodní nádrž Slapy, v 1950 – 1960), obce: Borovsko, Libice, Švihov, atd. (vše okr. Benešov, vodní nádrž Želivka, v 1970 – 1980), obce: Technice, Topínka, Hladná, atd. (vše okr. Příbram, vodní nádrž Orlík, v 1950 – 1960), obce: Dolany, Těchoděly (obě okr. Plzeň - sever, vodní nádrž Hracholusky, v 1962 – 1964), a další. Některé obce musely ustoupit a tím i zaniknout např. těžbě černého nebo hnědého uhlí. Z tohoto důvodu např. zanikly obce: Amerika, Darkov, Karviná, Louky, Stávky, atd. (vše okr. Karviná, těžba černého uhlí, po 1945), obce: Dělouš, Kamenice, Otovice, Rabenov, Tuchomyšl, atd. (vše okr. Ústí nad Labem, těžba hnědého uhlí, od 1965 – 1988), obce: Albrechtice, Dolní Jiřetín, Komořany, Třebušice, atd. (vše okr. Most, těžba hnědého uhlí, od 1960 – 1983), a další. Některé obce v ČR zanikly v 50. až 60. letech zřízením výcvikového vojenského prostoru, např. obce Libavá, Dobrá Voda, Doupov, Hradiště, a další. Další obce zanikly z důvodu vybudování jaderné elektrárny Temelín: např. obec Březí, Knín, Křtěnov, Temelínec (1970 – 1980) a Podhájí u Týna nad Vltavou (v 1997). Plno obcí zaniklo na našem území po II. Světové válce tzv. vysídlením Němců. Asi poslední zánik obce, která musela ustoupit společnosti z důvodu výstavby důležitého díla, je obec Mohelka v okr. Jablonec nad Nisou, která zanikla z důvodu přestavby mimoúrovňové křižovatky v roce 2000.⁴⁰

5.2. Důvody zániku obcí

Jak jsem ze zjištěných informací pochopil, důvodem zániku obce v současné době je především ekonomická stránka. Obec, která zaniká, tento svůj krok podniká proto, že již nedokáže samostatně zvládnout finanční zatížení obecního rozpočtu. V dnešní moderní době občané obce kladou na společnost vysoké nároky a požadují zavedení nových a moderních věcí ve své blízkosti trvalého bydliště. Tyto nároky moderní společnosti dokáže uspokojovat pouze ekonomicky silný subjekt. Také proto jsou v České republice rozvinutější města než malé obce. Malé obce musí se svým ročním rozpočtem nejdříve zabezpečit základní chod samotné obce. Z celkového ročního rozpočtu tak na další obnovu nebo nové projekty nezbývá moc finančních prostředků. Za to větší a velká města jsou ekonomicky tak zajištěna, že mohou své investice vložit do obnovy, ale i do nových projektů. Nemusí se bát ztráty nebo zadlužení, protože se vložené investice rychle vracejí. Opět jsme u problému současné společnosti, že každé dění ovlivňuje peníze.

⁴⁰ Čerpáno ze stránek wikipedia.cz

5.3. Překážky, rizika, výhody zániku obce

Mezi překážky zániku obce bych zařadil především rozhodnutí občanů, kteří v dotčené lokalitě bydlí. Jak bylo výše uvedeno, v současné době v ČR může obec zaniknout tím, že se sloučí s jinou obcí nebo se k jiné obci připojí. Prvním krokem k zániku samostatné obce je rozhodnutí zastupitelstva. Rozhodnutí zastupitelstva o této události musí být zveřejněno na úřední desce. Od zveřejnění běží 30-ti denní lhůta, ve které může jakýkoliv občan podat návrh na konání referenda o tom, zda z důvodu sloučení nebo připojení obce, dotčená obec zanikne. Občané mají právo svůj názor v referendu vyjádřit.⁴¹ Když se referendem občané vyjádří souhlasně, může pokračovat proces, kterým dojde k určitému dni k zániku jejich obce. Pokud ale občané v referendu vyjádří stanovisko nesouhlasné, obec nemůže zaniknout. Stávající stav obcí rozhodnutím občanů zůstává jako předešlý. Hlasováním v referendu je občanům ponecháno oprávnění účastnit se přímo na dění jejich samostatné autonomie a tím si vlastně samostatně rozhodnout o své další budoucnosti.

Samozřejmě, že se zánikem obce dochází k určitým rizikům, která s sebou proces přinese. Když se budeme soustředit na současnou dobu, kdy obec může zaniknout ze dvou uvedených důvodů sloučením nebo připojením, rizika ve své podstatě zaniklé obci nevznikají. Nadále obec existuje na svém území a má stále své obyvatele. Změna je pouze v právní subjektivitě, kdy se zaniklá obec stává součástí jiného územního celku a částí nové obce. Rizika můžeme poté naznačit pouze v nespokojenosti místních občanů, kterým vyplynou se zánikem obce nové povinnosti. Budou se muset obracet se svými požadavky nebo návrhy na nový obecní úřad. Budou si muset samozřejmě změnit doklady, protože v té chvíli je změněno místo jejich trvalého pobytu. To přináší starosti a problémy jednotlivým lidem. Může se také stát, že v zaniklé obci nebudou lidé spokojeni s řízením jejich záležitostí ze strany nového zastupitelstva. Řekl bych, že zanikají pouze malé obce, které nejsou schopny udržet svůj stav z ekonomické stránky. Je otázkou, zda se jejich ekonomický stavlepší, pokud se stanou součástí nové obce. Nemusí to pro zaniklou obec znamenat žádné zlepšení. Proto tady hrozí riziko nespokojenosti občanů, kteří budou chtít raději vrátit předchozí stav samostatnosti, kdy si o svých záležitostech mohli rozhodovat sami.

Výhody zániku obce jsou především v tom, že se zaniklá obec stane součástí většího území nové obce. Dojde k navýšení obyvatel nově vzniklého celku a tím pádem dojde i ke zvýšení příjmu finančních prostředků. V případě obnovy nebo inovace obce, se toto vše přímo zaniklé obce dotýká. Pro zaniklou obec přináší zánik výhodu zlepšení životní úrovně.

⁴¹ Čerpáno ze zákona č. 22/2004 Sb., o referendu

5.4. Příklad zániku obce v ČR

Poslední zánik obce v ČR se udál k 31.12.2008. V tento den zanikla samostatná obec Nemíž v okrese Benešov.⁴² Od 1.1.2009 se obec Nemíž stala částí obce Tehov. Obec Nemíž, která byla samostatnou obcí, měla své vlastní území, celkem 43 obyvatel, svůj vlastní majetek i své mocenské orgány, se na základě dohody s obcí Tehov rozhodla k této připojit. Dnem 31.12.2008 samostatná obec Nemíž zanikla. Na základě dohody mezi obcemi došlo k 1.1.2009 k připojení Nemíže k obci Tehov, kdy bylo v dohodě stanoveno, že se obec bude nazývat Tehov. V dohodě bylo dále stanoveno sídlo orgánů v Tehově, právní předpisy obcí, které zůstaly v platnosti, výčet katastrálních území, určení majetku, finančních prostředků, ostatních práv a závazků a organizačních složek obcí. Dohoda o připojení byla uzavřena mezi obcemi schválením obou zastupitelstev, kdy dohodu stvrdili svými podpisy starostové obcí. Rozhodnutí zastupitelstev bylo vyvěšeno na úředních deskách obou obcí po dobu 30-ti dní. V 30-ti denní lhůtě žádný z občanů dotčených obcí nepodal návrh na konání místního referenda o této věci, proto dohoda vstoupila v platnost. Dále probíhal proces o připojení Nemíže k obci Tehov. Opis platné dohody musel být obcí Tehov odeslán Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, příslušnému katastrálnímu úřadu a příslušnému finančnímu úřadu.

5.5. Obec Prameny – zvláštnost existence obce v ČR

Obec Prameny se nachází v Karlovarském kraji, v okrese Cheb. Je samostatnou obcí s katastrálním územím 21,61 Km², s počtem 143 obyvatel, bez vlastního mocenského orgánu a s obrovským finančním dluhem. Obec od 90. let 20. století usilovala pod vedením starosty Václava Brennera o vybudování stáčírny a lázní. Získala pro tuto stavbu územní rozhodnutí, stavební povolení i licence na minerální vody. Proti však byli ochránáři a občanská sdružení. Tím došlo k zablokování stavby, odradilo to investory a stavba se neuskutečnila. Ještě k tomu v rámci privatizace bytů musela obec po roce 1989 od Pozemkového fondu odkoupit byty v rodinných domcích. Jejich další prodej však Pozemkový fond zablokoval, z čehož obci vznikl dluh 3,4 milionu Kč. Obec Prameny dále vynaložila na 17 průzkumných vrtů a vykoupení pozemků pro výstavbu stáčírny a lázní milionové náklady. Zůstal jí celkový dluh 30 milionů Kč (roční rozpočet obce je asi 3,5 milionu Kč, výnosy pro obec z provozu stáčírny obec odhadovala na 19 milionů Kč ročně). Obci byl později zablokován majetek. Část členů zastupitelstva kvůli zadlužení rezignovala. V obci museli 10.1.2009 proběhnout mimořádné obecní volby. Ve volbách občané při 82% volební účasti volili ze dvou kandidátek. „Sdružení

⁴² Získáno z dat Českého statistického úřadu

nezávislých kandidátů“ vedené dosavadním dlouholetým starostou Václavem Brennerem. Ti prosazovali dokončení projektu stáčírny a lázní. Proti stála strana „SNK Prameny bez dluhů“ vedená Jaroslavem Formánkem, která měla v programu ustoupit od projektu a obec oddlužit prodejem části obecního majetku. Sdružení nezávislých kandidátů získalo 3 mandáty, SNK Prameny bez dluhů, získalo mandáty 2. Starostou byl zvolen opět Václav Brenner, který chtěl pokračovat v projektu stáčírny. Opět rezignovala část členů zastupitelstva a v polovině dubna 2009 složila své mandáty. Starosta se dostal na 6 měsíců do pracovní neschopnosti. Na 12.12.2009 byly vyhlášeny další mimořádné obecní volby. Nepřihlásili se ale žádní kandidáti, proto se tyto volby neuskutečnily. Byl to první případ v České republice od roku 1989.⁴³ Ministerstvo vnitra rozhodlo, že obec Prameny bude nadále spravovat jím pověřený správce. Do voleb vyhlášených na 20.3.2010 nebyla podána žádná kandidátní listina. Obec Prameny neměla stále svůj mocenský orgán, nikdo z místních obyvatel nechtěl zadluženou obec řídit. Dluhy obce se nadále prohlubovaly, kdy v srpnu 2010 byla jejich výše uváděna přes 80 milionů. I když byl v dražbách rozprodán majetek obce, dluhy se tím nesplatily. Ministerstvo vnitra už poněkolikáté vyhlásilo komunální volby na říjen 2010. Ty však v obci opět neproběhly, protože nikdo nekandidoval. Obec Prameny tak nadále řídil správce stanovený Ministerstvem vnitra. V dodatečných volbách konaných 5.2.2011 opět nikdo nekandidoval. Dne 1.8.2011 vyhlásilo Ministerstvo vnitra další dodatečné volby na 10.12.2011. Kandidátku podala pouze strana „Lidové fórum“. Kandidovalo pět občanů, kteří však v Pramenech neměli trvalé bydliště. Kandidáti pocházeli z jižní Moravy a východních Čech. Ministerstvo vnitra proto den před volbami rozhodlo, že hlasy nebudou uznány. Samotné komunální volby a hlasování však paradoxně zrušeno nebylo. Hlasy však byly neplatné. Obec Prameny neměla do té doby své zvolené zástupce v mocenském orgánu, přesto nadále existovala jako samostatný subjekt. V tomto případě, který je extrémní, vzhledem k chybějícímu mocenskému prvku nebylo možno rozhodnout o budoucnosti obce. Obec Prameny nebylo možno sloučit nebo připojit k jiné sousední obci, protože nebylo s kým uzavřít dohodu. Dohodu podle zákona schvaluje zastupitelstvo, které už dva roky v obci Prameny nebylo. Pravděpodobně by stejně sousední obce se sloučením nebo připojením nesouhlasily, protože by na ně přešly závazky a dluhy obce Prameny. Obec Prameny nemohla být ani státem oddlužena, protože i stát potřebuje k tomuto řízení o obci partnera. Za obec Prameny rozhoduje zastupitelstvo, které chybělo. I přes všechny zmíněné problémy, mají občané obce Prameny právo na svou autonomní samostatnost a nelze jim toto základní právo plynoucí z Ústavy ČR⁴⁴ odepřít. Muselo se pokračovat v procesu ustanovení mocenského orgánu obce

43 Čerpáno z internetových stránek Obce Prameny; dále ze stránek wikipedia.cz

44 Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR

Prameny, aby mohla být řešena její situace a další existence. I nadále pokračovaly pokusy o zvolení zastupitelů do zastupitelstva obce Prameny. Ministerstvo vnitra sdělením ze dne 22.12.2011 o vyhlášení dodatečných voleb do zastupitelstva obce podle § 54 odst. 3 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhlásilo na den 7. dubna 2012 dodatečné volby do zastupitelstva obce: Prameny, okres Cheb, kraj Karlovarský. Dne 7.4.2012 se již sedmé volby do zastupitelstva obce Prameny uskutečnily. Kandidovala pouze jedna strana Nezávislých kandidátů. K volbám se dotavilo 30% oprávněných voličů. Volby do zastupitelstva proběhly úspěšně a byly uznány právoplatnými. Dne 4.5.2012 si pěti členné zastupitelstvo na svém ustanovujícím zasedání zvolilo starostu, respektive starostku Michalu Málkovou. Obec Prameny tímto procesem opět po necelých třech letech ustanovilo mocenský orgán, zastupitelstvo obce v čele se starostkou. Obec Prameny nyní bude postupně řešit jsou složitou situaci, hlavně zadlužení obce ve výši přes 90 miliónů korun. Obec má však přislíbenou pomoc Ministerstva vnitra ČR, Karlovarského kraje i Sdružení obcí ČR, aby se postupně dokázaly Prameny vypořádat s těžkou situací. Jak obec Prameny vše zvládne, ukáže čas. Já obci Prameny přeji, aby se opět postavila na vlastní nohy a aby ukázala společnosti, že se dá řešit každá životní situace.

6. Pohled do minulosti na vznik a zánik obcí na našem území

6.1. Vznik obcí při vzniku České republiky dne 1.1.1993

Dne 1.1.1993 vznikl samostatný svrchovaný stát Česká republika. Na základě ústavního zákona ze dne 16.12.1992 č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, bylo stanoveno, že od 1.1.1993 jsou ustanoveny základy samosprávy. Ústava ČR recipovala právní řád z Československé federativní republiky. V platnosti tak zůstaly ústavní zákony, zákony a ostatní právní předpisy, které byly platné ke dni 31.12.1992 na území československé federace. Znamená to, že po rozdělení Československa na dva samostatné státy, na území samostatné České republiky zůstalo stejné územní katastrální členění jednotlivých obcí jako za federace. Vznik samostatné České republiky neměl tedy žádný vliv na vnitřní územní členění státu.

V roce 1990 došlo na území České republiky k územní reformě. Během let 1990 až 1992 došlo územní reformou ke značným změnám ve vzniku nových samostatných obcí. Ještě na začátku roku 1990 byl počet obcí v ČR 4 100, ale v roce 1991 již existovalo v ČR 5 768 samostatných obcí a v roce 1992 se ještě tento počet zvýšil na 6 097 samostatných

obcí. V roce 1990 byl přijat ústavní zákon Československé republiky⁴⁵, který zajistil obnovení územní samosprávy na úrovni obcí. Tento zákon zrušil soustavu národních výborů, jako orgánů státní moci. Prvotním úkolem obnovení územní samosprávy, bylo navázat na bohatou historii územní samosprávy na našem území a přizpůsobit ji požadavkům a standardům vyspělých ekonomik.

Na ústavní zákon navázal zákon ČNR č. 367/1990 Sb., o obcích, který zůstal v platnosti⁴⁶ do listopadu roku 2000, a některé další zákony. Pro realizaci těchto zákonů měly rozhodující úlohu volby do obecních zastupitelstev konané 24.11.1990. Jak bylo uvedeno, v roce 1990 byla v České republice zahájena reforma veřejné správy. Bylo jasné, že musí jít o reorganizaci dřívějšího systému, neboť země sice měla demokratickou tradici, ale s výjimkou krátkého období (1945-1947) po konci druhé světové války, decentralizace a územní samospráva v pravém slova smyslu po více než čtyři desetiletí, neexistovaly. Nacisté i komunisté zlikvidovali územní samosprávu a zřídili striktní politickou centralizaci veřejné správy. Na začátku reformy byla proto pozornost soustředěna na decentralizaci státní správy, zrušení systému národních výborů a na vytvoření samosprávných obcí. Proto se již v listopadu 1990 konaly volby do obecních zastupitelstev a současně byl ke konci téhož roku zrušen celý systém národních výborů a zřízeny okresní úřady v 72 okresech, jakožto územní orgány státní správy s všeobecnou působností.

Jistým problémem se však stal vysoký počet velmi malých obcí. V listopadu 1990 bylo 4100 obcí a počet se zvýšil do 1.1.1994 na 6230 obcí. Z nich bylo přibližně 27 % s počtem obyvatel do 199 a 33,5 % s počtem obyvatel od 200 do 499. Do 1.1.2000 se počet obcí zvýšil na 6 251.⁴⁷ Systémovou transformací se podstatně změnil předcházející stav veřejné správy a vytvořily se postupně základy nového ústavního a správního systému.

6.2. Obce v roce 1989 – zlomový rok našich dějin

Od roku 1989 lze vývoj tohoto systému pokládat za kontinuální. Orgány veřejné moci v území byly do roku 1990 národní výbory. Národní výbory působily prakticky jako orgány státu, i když formálně měly i svou zastupitelskou složku. Samospráva v obvyklém významu tohoto slova neexistovala, neboť nebylo myslitelné, aby učinila rozhodnutí proti pokynům kontrolovaným komunistickou stranou. V roce 1990 byl systém národních výborů nahrazen novým uspořádáním územní státní správy. S každým stupněm veřejné správy však bylo

45 Zákon č. 294/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava ČSSR.

46 Ve znění sedmi přímých novel, jednoho nálezu Ústavního soudu ČSFR a jednoho nálezu Ústavního soudu ČR.

47 Data čerpána z údajů Českého statistického úřadu

naloženo odlišně. Namísto zrušených místních a městských národních výborů vznikla, resp. byla obnovena, obecní samospráva. Na území dnešní České republiky měla obecní samospráva dlouhou tradici a její systém se od zavedení v roce 1849 do roku 1938 výrazně nezměnil. Již od samého počátku v sobě obecní samospráva obsahovala i výkon určitých funkcí státní správy v přenesené působnosti. Na tento systém nová úprava do značné míry navazovala. Nové zřízení obecní samosprávy se uskutečnilo zákonem č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení). Systém nastolený v roce 1990 se ukázal jako dlouhodobější. Zmíněný stav se stával stále méně únosným, jak z pohledu decentralizačních tendencí charakteristických pro současnou evropskou správu, tak z pohledu efektivnosti výkonu státní správy. Východisko bylo nalezeno v obnovení krajského zřízení, které se stalo současně počátkem druhého období reformy územní veřejné správy.

Nové krajské zřízení

Vyšší samospráva byla zavedena ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků⁴⁸ a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Zmíněný ústavní zákon upravil ovšem pouze územní vymezení krajů. Účinnost zákona č. 347/1997 Sb. byla stanovena dnem 1.1.2000. Volby do zastupitelstev krajů se uskutečnily až v listopadu 2000 a příslušné zákony nabyly účinnosti ke dni voleb do zastupitelstev krajů, případně 1.1.2001. Ústavním zákonem č. 347/1997 Sb. bylo zřízeno 14 krajů včetně hlavního města Prahy. Počet krajů i jejich sídel je totožný s kraji existujícími v letech 1949 – 1960. Přednost tedy byla dána většímu počtu krajů. Výhodou zvoleného územního řešení byl především větší soulad s přirozeným meziregionálním členěním České republiky. Ve vztahu k organizaci krajů řešené již navazujícími zákony, zejména zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). Zmiňovanou reformou bylo nastoleno územní členění našeho státu, které je platné i dnes. Vyšší územně samosprávné celky – kraje, v sobě zahrnují nižší územně samosprávné celky – obce. Jak stanoví zákon, území obce je součástí kraje. I v tomto případě je vznik nebo zánik obce závislý na území. Pokud by obec měnila svůj statut, musí se brát zřetel na územní členění státu, aby nedocházelo k zásadním změnám území kraje. To by s sebou neslo problematičtější vznik nebo zánik obce. Z popsaného je jasné, že se zpřísnily podmínky pro vznik a zánik obce, jak ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., tak zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích i zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích. Od účinnosti jmenovaných zákonů dochází k minimálním změnám ve vzniku nebo zániku obcí.

⁴⁸ Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územně samosprávných celků

6.3. Obce na našem území před rokem 1918

Revoluční hnutí let 1848-49 a zejména ideje, které je vyvolaly, zásadním způsobem ovlivnily společenský vývoj tehdejšího habsburského soustátí. Současně velmi poznamenaly tehdejší systém veřejné správy a položily základ nového obecního zřízení uplatňovaného fakticky do dnešní doby. Zejména zavedením ústavnosti v dubnu roku 1848 a zrušením poddanství za finanční náhradu v září téhož roku byly vytvořeny předpoklady pro zcela nové pojetí systému tehdejší veřejné správy a vytvoření tzv. komunální samosprávy. Právní reglementace zmíněného vývoje se odrazila v přijetí rakousko-uherských říšských zákonů vymezujících nové pojetí obecního zřízení. Prvním, a to nejen co se týče pořadí, je zákon č. 170, o prozatímním obecním zřízení, který byl vydán 20. března 1849. Měl právní postavení ústavního zákona. Nikdy však nenabyl účinnosti, avšak některé zásady zůstaly v platnosti i po jejím zrušení, např. obecní samospráva. Tento právní předpis možno označit za naprosto zlomový v tehdejší veřejné správě. Autorství zákona je přičítáno ministru vnitra habsburské monarchie hraběti Františku Stadionovi. Setkáváme se s pojmenováním “Stadionovo obecní zřízení”. Jeho historicky mezníkový význam spočívá v tom, že takřka všechny následující právní předpisy na tomto úseku vycházely ze zásad v něm obsažených. Nejvýznamnější z nich je nepochybně ta, která hned v úvodu zákona uvádí, že “*svobodná obec je základem státu*”. Zákon vymezil obce (místní obce) jako základní jednotky územně správního členění státu a tato základní charakteristika jim zůstala do dnešní doby. Vznik obcí i na území stávajících velkostatků způsobil fakticky rozpad vazalské tzv. patrimoniální správy existující zde od počátku 13. století a založené na existenci poddanských a královských měst ovládaných svými ustavovateli. Stadionovo obecní zřízení jednak nově rozčlenilo obce podle velikosti a počtu obyvatel na města, městečka (městyse) a vesnice (vsi) a současně, pod vlivem tehdy panujících přirozenoprávních teorií, je vybavilo dvojí působností - přirozenou a přenesenou. Odtud se zachoval dodnes spojený systém územní veřejné správy v České republice. Přirozená působnost, která se od roku 1945 názvoslovně změnila v samostatnou, zahrnovala “*vše co se zájmu obce nejprve dotýká, a v rámci svých hranic plně obstarat může*”. Tato charakteristika je citelně blízká současnému znění § 35, odst. 1. zákona o obcích. Přenesená působnost pak byla vymezena jako “*obstarání určitých veřejných záležitosti, které jsou obci svěřeny cestou delegace státem*”. Zákon dále poprvé v historii zavedl i dnes známou kategorii statutárních měst.

Zásady obsažené ve Stadionově obecním zřízení byly značně paralyzovány s nástupem tzv. Bachova absolutismu. Nicméně již 24. března 1859 byl v duchu dříve

uváděného březnového zákona vydán nový říšský zákon upravující obecní zřízení. Přesněji tento zákon obsahoval směrnice, podle nichž měly být v jednotlivých zemích habsburské monarchie vypracovány dílčí předpisy obecního zřízení. V důsledku panovníkových represivních zásahů do obecní samosprávy k tomu ale nedošlo v očekávaném čase. Vývoj se však již nedal zastavit. Pod výrazným zahraničním i vnitrostátním demokratizačním tlakem byl panovník nucen ustoupit a již v roce 1861 se konají volby do nových obecních orgánů. Dne 5. března roku 1862 byl pak vydán rámcový říšský obecní zákoník. Oba zmiňované březnové říšské zákony z roků 1859 a 1862 pak přímo umožnily vydat v roce 1863 obecní zřízení a řád volební pro Slezsko a o rok později tentýž právní předpis pro Čechy a Moravu. Tyto právní předpisy upravovaly, až na výjimky, shodně základní instituty obecního zřízení a voleb do obecních orgánů. Při jejich formování byl citelně znát vliv Stadionova obecního zřízení. Zmíněné zákony měly v sobě zahrnuty ustanovení, že se mohou spojit nebo oddělit. Hlavní podmínkou v samostatnosti obce byly potřebné prostředky, které obec musela mít pro svojí existenci a funkci.

6.4. Obce v Československu v období 1918 – 1939

Dne 28.10.1918 vznikl samostatný suverénní stát Československo. Prvním zákonem nově vzniklého Československa byl zákon č. 11/1918 Sb., z. a n. Tento zákon byl recepční normou, kdy v článku 2 bylo uvedeno, že veškeré dosavadní zemské a říšské zákony zůstávají v platnosti. Byly jím rovněž převzaty veškeré stávající úřady samosprávné, státní a obecní, což bylo ustanoveno v článku 3. Novelizací obecního zřízení, zákonem č. 76/1919 Sb. Z. a n., byl zakotven nový systém obecních orgánů a to obecního zastupitelstva, obecní rady, starosty a komise. Obce nadále vykonávaly jak vlastní, tak přenesenou působnost. Tato novela také stanovovala to, že je vláda zmocněna v přechodné době do konce roku slučovat nebo rozdělovat obce a okresy s tím, že v této době není potřeba k těmto opatřením vyjádření nebo souhlasu zúčastněných obcí či jiných správních úřadů či zákonodárných sborů. Po roce 1918 začalo Ministerstvo vnitra pracovat na reformě státní správy. Vycházelo se zejména z toho, že struktura územní správy musí odpovídat potřebám republiky. Byl vydán zákon č. 117/1921 Sb. z. a n., kterým se vláda zmocňuje ke slučování a rozlučování obcí, k změně hranic obcí, okresů, žup a zemí, jakož i potřebným opatřením s tím souvisejícím. Bylo stanoveno, že před jakýmkoliv slučováním nebo rozdělováním obcí musí být poskytnuta příležitost zúčastněným obcím, okresům a zemským správním výborům, aby se mohly ve lhůtě 30-ti dnů k věci vyjádřit. Vláda byla podle zákona povinna rozhodnutí o sloučení nebo rozdělení obcí uveřejnit vyhláškou v dotčených obcích po dobu 8-mi dnů. Při podání připomínky k danému rozhodnutí, měl o připomínce rozhodnout úřad Ministerstva vnitra.

V reformě státní správy se pokračovalo a nový systém místní správy upravil zákon č. 126/1920 Sb., o zřízení župních a okresních úřadů. Župní úřady podléhaly ministerstvu vnitra. Ve 20. letech nedošlo v oblasti veřejné správy k velkým změnám a vzhledem k tomu, že župní zákon nebyl v českých zemích realizován, zůstala oblast státní správy beze změn. Proto v roce 1926 byl vypracován návrh správní reformy, který představoval zcela novou koncepci místní správy. V červenci 1927 byl návrh schválen jako zákon č. 125/1927 Sb. o organizaci politické správy a v průběhu roku 1928 vstoupil v účinnost. Republika se podle zmíněného zákona dělila na země a okresy. V zemích vykonávaly správu zemské úřady a v okresech okresní úřady.

6.5. Obce na našem území v době 2. světové války

Pro období druhé republiky (říjen 1938 – březen 1939) bylo příznačné, že došlo k odklonu od demokratického režimu první republiky. Tento trend se nevyhnul ani veřejné správě. Počátkem února 1939 schválila vláda nařízení č. 17/1939 Sb. o obecních tajemnicích, kterým se zřizovala instituce obecního tajemníka a jejich správní obvody. Jejich úkolem bylo převzít přenesenou působnost obce, mohli však zasahovat i do oblasti samostatné působnosti obce. Ve spoustě měst došlo k rozpuštění zastupitelstva a na jeho místo okresní úřady jmenovaly vládní komisaře. V období okupace (1939 – 1945) byl zřízen na popud Hitlera dne 15. března 1939 Protektorát Čechy a Morava. Naše území bylo prohlášeno za součást říše. Na počátku okupace byla výkonná moc svěřena veliteli říšské armády. Vojenská správa zasahovala do výkonu protektorátní administrativy. Na místa českých starostů byli jmenováni němečtí komisaři. Na podzim roku 1939 byla působnost zemských zastupitelstev převelena na zemského prezidenta a následně v květnu došlo k jejich rozpuštění. Na konci války byla obecní samospráva zcela zničena. Vládním nařízením č. 108/1940 Sb., o některých opatřeních k zjednodušení správy při územích nebo jiných změnách ve vnitřní správě bylo v § 1 stanoveno, že Ministerstvo vnitra může slučovat nebo rozlučovat obce a jejich části, jejichž území bylo rozděleno hranicí protektorátu Čechy a Morava, případně Ministerstvo vnitra může měnit hranice obcí.

6.6. Období let 1945 – 1989

Vznik národních výborů stanovilo vládní nařízení č. 4/1945 Sb. o volbě a pravomoci národních výborů, známé jako Košický vládní program. Bylo stanoveno, že mají být vytvořeny místní, okresní a zemské výbory na osvobozeném území. Jiné postavení měla Praha, kde působil Ústřední národní výbor a obvodní rada a to na základě vládního nařízení č. 46/1945 Sb.. Byly zřízeny orgány národních výborů - plenum, rada, předseda (jeho

náměstci) a komise. Plénum zahrnovalo všechny členy národního výboru, kteří rozhodovali o nejdůležitějších otázkách. Orgán, který rozhodoval, byla rada národního výboru. Úkolem komise bylo připravovat podklady pro jednání. Národní výbor byl navenek zastoupen předsedou, který odpovídal za dodržování právních předpisů a plnění pokynů vyšších složek. Právní úprava národních výborů zachovávala rozlišování státní správy a samosprávy, i když obě složky byly vykonávány jediným orgánem. Nadále existovaly obce, okresy a země.

Rok 1948 přinesl novou ústavu, která se nazývala „ústava 9. května“. Ústava stanovila vládu jako nejvyšší orgán vládní či výkonné moci. Vykonavateli státní moci v obcích, krajích a okresech se staly národní výbory. Platila zásada podřízenosti národních výborů. Nižší národní výbor byl podřízen vyššímu a ten pak ministerstvu vnitra. Na základě ústavy byla správní soustava republiky založena na krajích. Nová ústava však odporovala principům územní samosprávy, jelikož nepočítala s její existencí. Neobsahovala pojem vyšší územní celek nebo obec. Rčení, že národní výbory jsou lidem kontrolovatelné a odpovědně nebylo pravdivé.

Země byly zrušeny a vzniklo 19 krajů, které se členily na 270 okresů. To vše proběhlo a začalo fungovat od 1. ledna 1949 na základě zákona č. 280/1948 Sb. o krajském zřízení. Krajské národní výbory se staly podřízenými vládě. V březnu 1954 byl schválen zákon o národních výborech. Tento zákon upravoval pojem národního výboru jako místního orgánu státní moci. Dělení na krajské, okresní a místní národní výbory bylo zachováno. Nové úpravy národních výborů přinesly rozdělení státu na 10 krajů a 109 okresů. Zákon o národních výborech byl přijat v roce 1960. V tomtéž roce byla vydána nová ústava Československé socialistické republiky. Ta zakotvila vedoucí úlohu KSČ ve společnosti. Nejvyšší státní orgány byly podle ústavního zákona o československé federaci, dvojí. Jednak vláda federální a jednak republikové. V roce 1982 byl zaveden nový pojem tzv. středisková obec. V této obci působil místní národní výbor s rozšířenou působností. Cílem bylo zlepšit výkon správy, avšak toho nebylo dosaženo. Počet obcí se stále snižoval v důsledku centralizace.

7. Pohled do sousedních států

7.1. Obce na Slovensku

Území Slovenské republiky se v současné době člení na vyšší územní celky, kterými jsou samosprávné kraje. Osm krajů bylo stanoveno zákonem Národní rady Slovenské republiky z roku 1996 "O územním a správním spořádání Slovenské republiky" (zákon č.221/1996). Kraje se staly samosprávnými v rámci reformy veřejné správy v roce 2001, kdy byly ve stejném vymezení zřízeny jako samosprávné Vyšší územní celky. Samosprávné kraje jsou složeny z okresů, kterých je celkem na území Slovenské republiky 79. Základní územně samosprávnou jednotkou jsou obce. K 1.1. 2005 bylo na území Slovenské republiky celkem 2891 obcí. Mezi obcemi převažují menší venkovské obce do dvou tisíc obyvatel. Statut města má celkem 138 obcí. Slovensku umožňuje nová právní úprava č. 453/2001 Sb., o obecním zřízení, účinná od 1. ledna 2002, sloučení či oddělení obcí jen jednou za 4 roky, ke dni konání všeobecných voleb. Nová obec musí mít mj. samostatné katastrální území tvořící souvislý celek, minimálně 3000 obyvatel a nelze ji oddělit, pokud do oddělující se části byly vloženy investice, na kterých závisí celá obec. Dohodu o oddělení obce a další dokumenty podepisuje starosta a zplnomocněnec petičního výboru anebo osoba určená v petici. Dvě obce anebo více obcí se mohou sloučit do jedné obce. Součástí návrhu na sloučení obcí je dohoda o sloučení obcí a údaje o výsledcích hlasování obyvatel ve slučovaných obcích. Dohoda o sloučení obcí obsahuje názvy obcí, které dohodu uzavírají, datum, ke kterému se obce mají sloučit, název nové obce a sídlo jejích orgánů, označení katastrálních území nové obce, určení majetku nové obce vložených finančních prostředků, pohledávek a závazků, označení právnických osob nové obce, seznam všeobecně závazných nařízení vydaných slučovanými obcemi a podpisy starostů s jejich uvedením jména, příjmení a funkce. Nově vzniklé obce zašlou kopii dohody o oddělení nebo sloučení obcí samosprávnému kraji, na kterém se území nové obce nachází, Statistickému úřadu Slovenské republiky, okresnímu úřadu a daňovému úřadu.⁴⁹

7.2. Obce v Rakousku

Rakousko je spolkovým (federativním) státem složeným z 9 zemí. Rakouské země se člení na 99 okresů z hlediska správního a na 2 359 obcí z hlediska samosprávního. Obce mají ústavní základ v Ústavě Rakouské republiky z roku 1920. Ústava platí dodnes. V článku 115

⁴⁹ Státověda 2. rozšířené vydání, Karel Klíma a kolektiv, 2011, vydavatelství Aleš Čeněk s.r.o.; Právní postavení obcí a krajů, základy komunálního práva, Martin Kopecký, Praha 2010

odst. 3 je stanoveno, že se obce sdružují do spolků. Jde o nezvyklé ústavní postavení zájmových sdružení obcí, kdy úkolem spolků obcí a měst je především zastupovat zájmy obcí proti zemím a spolku při periodickém schvalování zákona o finančním vyrovnání. Obce se tak sdružují do Rakouského spolku obcí a Rakouského spolku měst. Finanční vazby mezi spolkem, zeměmi a obcemi jsou upraveny ve finančním ústavním zákoně z r. 1948, na jehož základě dochází každých 3 až 5 let k přijetí zákona o finančním vyrovnání. Integrační proces, který proběhl v Rakousku v letech 1989 až 1995, měl cíl ustanovit obce minimálně s 1 000 obyvateli. Obce jsou autonomní, se svým územím, samosprávou a majetkem.⁵⁰

7.3. Obce v Polsku

V roce 1998 provedlo Polsko rozsáhlou reformu veřejné správy. Podle Ústavy Polské republiky z r. 1997 bylo čl. 163 až 172 stanoveno územní členění Polska. Od 1.1.1999 je v platnosti nové trojstupňové teritoriální rozdělení státu, jehož jednotkami jsou województwa (vojvodství-kraje), powiaty (okresy) a gminy (obce). Představitelem státní moci ve vojvodství je vojvoda, nejvyšším zástupcem samosprávy ve vojvodství je maršálek. Okresy a obce jsou samosprávné. V čele okresu je starosta, nejvyšším představitelem obce je fojt (wójt), města burmistr nebo prezident (ve velkých městech). Ke konci roku 2009 bylo Polsko rozděleno na 16 vojvodství, 379 okresů (z toho 65 měst s právy okresu) a 2478 obcí. Polské obce se dále dělí na osady. Polské obce oproti obcím v ČR jsou zpravidla větší, spíše odpovídají obvodům pověřených obecních úřadů. Nastolená reforma veřejné správy v Polsku uspořádala územní členění, které je platné i v současné době. Zmiňovanou reformou došlo ke stagnaci vzniku a zániků obcí v Polské republice.⁵¹

7.4. Obce v SRN

Spolková republika je podle článku 22 I ZZ (Základní zákon – Grundgesetz, německá ústava) demokratický a sociální spolkový stát. Skládá se ze šestnácti spolkových zemí, z nichž tři jsou samostatná města se zvláštním statutem (tzv. Stadtstaat). Jedná se o Bremen, Hamburg a Berlín. Všechny 16 spolkových zemí společně se Spolkem (Bund) tvoří celistvý stát (Gesamtstaat). Další úroveň je úroveň jednotlivých spolkových zemí, tj. úroveň zemská (Land). Země v německém systému disponují řadou pravomocí. Země mají např. právo vlastního zákonodárného procesu (neznamená to ale, že by každý Němec měl v jiné spolkové zemi jiná práva). Práva a povinnosti občana Spolkové republiky Německo jsou v každé z jejich šestnácti spolkových zemí totožná. Spolek prostřednictvím spolkového

50 Obce a kraje podle reformy veřejné správy v roce 2001, Koudelka, Linde Praha 2001, Právní postavení obcí a krajů, základy komunálního práva, Martin Kopecký, Praha 2010

51 Wikipedie.cz; Právní postavení obcí a krajů, základy komunálního práva, Martin Kopecký, Praha 2010

zákonodárství určí, jaká legislativní aktivita a v jakých oblastech zemím náleží s tím, že si ponechá výlučnost v určitých oblastech (tzn. oblast výlučného zákonodárství Spolku a konkurujícího si zákonodárství). Každá spolková země je členěna do třístupňového systému volené správy. Mezistupněm mezi nejnižší a nejvyšší úrovní správy (ze zemského hlediska), stojí okresy (Landkreis). Okresy jsou územní administrativní jednotkou stojící ve správní hierarchii mezi obcemi a zemí. Statutárním představitelem okresu je okresní rada (Landrat). Je to osoba, kterou nominuje volený okresní sněm (Kreistag). Okresy jsou dozorčím a kontrolním orgánem obcí. Výjimku zde tvoří města, která díky své velikosti získala zvláštní status okresu, tzv. Stadtkreis. Ty samozřejmě okresní orgány nevytváří, nedochází k dublování správy, okresní úkoly pak přebírá městské zastupitelstvo. U městských států Hamburku, Brém a Berlína je toto členění přizpůsobeno jejich zvláštnímu statutu a postavení v systému. V SRN jako v ostatních demokratických státech tvoří obce základní jednotku systému. Jsou nejnižší jednotkou územní samosprávy. Německé obce realizují kromě úkolů v oblasti samostatné (samosprávné) působnosti i úkoly v oblasti působnosti přenesené (tj. záležitosti státní správy). Německo je vzorovým příkladem tzv. smíšeného modelu veřejné správy. Všechny obce jsou si tedy alespoň formálně rovny ve své autonomii. Po znovusjednocení existovalo v Německu v roce 1994 sice 16 121 obcí, ovšem s průměrným počtem obyvatel cca 5 000 obyvatel. V roce 2001 je vidět opětovné snižování počtu německých obcí (13 565) a zvyšování jejich průměrného počtu obyvatel (5 900). Tyto centralizační tendence decentralizovaného Německa jsou hodnoceny z ekonomického hlediska kladně. Tyto tendence však ve Spolkové republice nejsou důsledkem působení shora, ale zdola pragmatickým uvažováním místních představitelů. Článek 29 Základního zákona stanoví, že pokud má dojít ke změnám územního rozdělení Německa, musí být přijat spolkovou zemí zákon o novém rozčlenění zemské příslušnosti této části. Návrh zákona musí být předložen lidovému hlasování, při kterém rozhoduje většina odevzdaných hlasů.⁵²

⁵² Právní postavení obcí a krajů, základy komunálního práva, Martin Kopecký, Praha 2010; Právní postavení obcí a krajů, základy komunálního práva, Martin Kopecký, Praha 2010

8. Závěr

Ke své bakalářské práci chci závěrem zanalyzovat několik důležitých skutečností, které jsem získal z prostudovaných zákonů a odborné literatury k tématu vznik a zánik obce. První poznatek, který možná většině populace uniká nebo jí možná ani nevnímají, je to, že v zákoně nejvyšší právní síly, tedy Ústavě ČR, je stanoveno, že se zaručuje samospráva územních samosprávných celků. Dále Ústava ČR stanoví, že územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, které mají právo na samosprávu, kdy obec je samostatně spravována zastupitelstvem a stát může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků jen vyžaduje-li to ochrana zákona a jen způsobem stanoveným zákonem. Jmenované základní ustanovení opravňuje české občany podle svých možností realizovat své vlastní cíle a požadavky. Jde o dlouhodobý proces, který sahá hluboko do minulosti a má dlouhou tradici. Pokud byla základní sídla v minulosti nějak narušena, přineslo to negativní postoj společenství občanů. Jak jsem pochopil, není vůbec snadné a jednoduché, aby v našich podmínkách vznikla samostatná obec. Je to proces zdlouhavý, který není možný zvládnout během několika dní. Trvá několik měsíců až roků. Zánik obce se podle mého názoru zdá rychlejší a méně obsáhlejší. I samotný zákon spíše preferuje zánik obce sloučením nebo připojením k jiné obci tím, že stanovuje jednodušší podmínky. Jde o to, aby nebylo na našem území mnoho malých obcí, aby se spíše malé obce slučovaly nebo připojovaly k větším celkům nebo větší a odolnější celky vytvářely. Při vzniku nové obce oddělením jsou proto zákonnou úpravou stanoveny přísnější podmínky. V obou případech jsou však nejdůležitější občané, kteří rozhodují podle svého uvážení za dodržování zákonů, principů, zásad, pravidel, dobrých mravů, rovnosti, ale i vzájemné komunikaci.

Jsem přesvědčen, že nastavený systém územních samosprávných celků v našem státě je vyřešen velmi dobrým způsobem. Jednotlivé samosprávné územní celky se rozvíjejí, postupně opravují, rekonstruují a inovují svá území. Tím pečují o všestranný blahobyt svých občanů. Zákonné předpisy dávají všem stejné možnosti vlastní seberealizace, což se dotýká i vzniku nebo zániku obce.

9. Resumé

In closing of this Bachelor paper, I would like to analyze several important facts I have acquired by studying laws and literature focused on establishing and dissolution of municipalities. The first fact which might be beyond perception of most part of population is, that the law of the highest legal force, that is the Constitution of the Czech Republic, guarantees the autonomy of the territorial self-government administration unit. Furthermore, the Constitution of the Czech Republic provides that local governments are territorial citizen communities that have a right to self-government. Thus the municipality is administrated by a local council. The state may intervene in the affairs of local governments only when protection of law is required and can do so only in the manner determined by law. This basic provision entitles Czech citizens, according to their possibilities, to realize their own goals or requirements. This is a long-term project, with its own tradition and goes back in distant history. When any kind of distortion emerged within principal residencies in the past, it led to negative attitude of community of citizens. As I understood, establishing a municipality is not an easy task under our conditions. It is a long lasting project, which cannot be managed in terms of a few days. It takes several months or even years. Dissolution of a municipality seems to be much faster and less extensive process. Even the law suggests resolving the municipality dissolution by municipal mergers or annexations by providing easier conditions. The aim is to lessen the number of small municipalities in our area and rather enable them to merge or join the larger units and thus become bigger and resilient. The formation of a new municipality by separation is therefore exposed to stringent law adjustments or conditions. However, citizens play the most important part in both cases, since it is them who, at their own discretion, make decisions about observance of law, principles, policies, rules, manners, equality, as well as mutual communication.

I believe that adjusted system of local governments is arranged very well in our country. Many self-governed territorial units are progressively developing, reconstructing and innovating its areas. And this leads to general welfare of all inhabitants or citizens. Statutory regulations provide equal opportunities for self-realization, which also effects establishing or dissolution of a municipality.

Seznam literatury

1. Úplné znění ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, jak vyplývá ze změn provedených ústavními zákony č. 347/1997 Sb., č. 300/2000 Sb., č. 395/2001 Sb., č. 515/2002 Sb. a č. 319/2009 Sb.
2. Úplné znění usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, jak vyplývá ze změny provedené ústavním zákonem č. 162/1998 Sb.
3. Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava ČR
4. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů
6. Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
7. Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
8. Zákon č. 294/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava ČSSR ve znění sedmi přímých novel, jednoho nálezu Ústavního soudu ČSFR a jednoho nálezu Ústavního soudu ČR
9. Zákona č. 22/2004 Sb., o referendu
10. Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky
11. Prozatímní obecní zákon č. 170 ř.z., ze dne 17.3.1849
12. Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
13. prof. nzw. et doc. JUDr. Karel Klíma, Csc., dr. hab., a kolektiv, učebnice Státověda 2. rozšířené vydání, 2011, vydavatelství Aleš Čeněk s.r.o

14. JUDr. Martin Kopecký, Csc., Právní postavení obcí a krajů, základy komunálního práva, Wolters Kluwer ČR, Praha 2010
15. doc. JUDr. Zdeněk Koudelka, Ph.D., Obce a kraje podle reformy veřejné správy v roce 2001, Linde Praha 2001
16. Ing. Ilona Borlová, Obce 2008-2009, Meritum, Praha 2008
17. prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc., učebnice Teorie práva, 5. upravené vydání, vydavatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň 2009
18. doc. PhDr. Stanislav Balík, Komunální politika, Obce, aktéři a cíle místní politiky, Ph.D., Grada Publishing a.s., 2009
19. Informační brožura obyvatel obce Libhošť z roku 2009, archiv Libhošťského zpravodaje
20. Internetové stránky Českého statistického úřadu, www.csu.cz
21. Internetové stránky Ministerstva vnitra ČR, www.mvcr.cz
22. Internetové stránky Ministerstva obrany ČR, www.mocr.cz
23. Internetové stránky Wikipedie.cz